

Nr 2.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1952/53 under andra huvudtiteln, avseende anslagen inom justitiedepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Justitiedepartementet m. m.

1:o) Avlöningar till statsråden utan departement m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 1, s. 1 och 2 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1952) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad stat för avlöningar till statsråden utan departement m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Avlöningar till statsråden utan departement m. m. för nämnda budgetår anvisa ett förslagsanslag av 293 600 kronor.

Ifrågavarande anslag är i gällande riksstat uppfört med 212 700 kronor.

Departementschefen framhåller, att behov föreligger av en förstärkning av den kvalificerade biträdeshjälpen för den alltmer utökade verksamhet, som utövas av statsråden utan departement. Fördenskull föreslås en uppräkning av anslaget med 24 000 kronor. Arvodet till statsministerns handsekreterare anses böra höjas med 3 600 kronor. Den under fjolåret genomförda chefslönerrevisionen och höjningen av det rörliga tillägget föranleda en höjning av anslaget med tillhoppa 53 300 kronor, varav 19 500 kronor falla på posten till avlöningar till statsråden utan departement, 11 500 kronor på posten till arvoden och särskilda ersättningar och 22 300 kronor på posten till rörligt tillägg.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må

a) fastställa följande stat för avlöningar till statsråden utan departement m. m., att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Stat.

1. Avlöningar till statsråden utan departement, <i>förslagsvis</i>	157 500
2. Lönefyllnad åt statsministern	6 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	99 100
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	31 000
	Summa kronor 293 600;

b) till *Avlöningar till statsråden utan departement m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 293 600 kronor.

2:o) **Justitiedepartementet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 2—4) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i justitiedepartementets personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Justitiedepartementet: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 591 900 kronor.

I överensstämmelse med förhållandena inom övriga departement anses de till statssekreterartjänsten hörande göromålen av ekonomisk och administrativ natur, vari såsom en huvuduppgift ingår utarbetandet av andra huvudtiteln i statsverkspropositionen, under statssekreterarens ledning bära fullgöras av en särskild därför avsedd befattningshavare. Vid statssekreteraravdelningen anses för detta ändamål bära inrättas en administrativ byråchefstjänst i Cr 13. Anslaget föreslås av denna anledning uppräknat med 25 700 kronor. Under anslaget beräknas ett belopp av 6 200 kronor, utgörande lönen för ett biträde i reglerad befordringsgång, som för nästa budgetår befunnits erforderligt för skötseln av telefonväxeln i det s. k. Bergstrahlska huset. En e. o. förste kanslisekreterartjänst motsvarar ett stadigvarande behov och anses därför bära överföras till ordinarie stat. Medel beräknas för 1 kansliskrivare i Ca 15 i stället för 1 kontorist i Ca 13 och för 1 kansli-biträde i Ca 11 i stället för 1 kontorsbiträde i Ca 8. Merkostnaden härför uppgår till 1 800 kronor. Chefslönerevisionen, löneregleringen för statsråden och höjningen av det rörliga tillägget föranleda uppräknat av anslaget med tillhoppa 142 400 kronor. För löneklassuppflyttningar erfordras ytterligare 7 000 kronor. I enlighet härmed uppräknas anslaget med 183 100 kronor. Två ordinarie kontorsbiträden skola i enlighet med grunderna för reglerad befordringsgång ersättas med två icke-ordinarie biträden.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 4 januari 1952 angivna ändringar i justitiedepartementets personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för justitiedepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i> ..	31 500
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	361 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	202 700
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	179 400

Summa kronor 775 000;

c) till *Justitiedepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 775 000 kronor.

3:o) **Justitiedepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 4 och 5), vilket innebär en anslagsökning med 34 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 148 000 kronor.

4:o) **Justitiedepartementet: Svensk författningssamling.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 5), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet*: *Svensk författningssamling* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 220 000 kronor.

5:o) **Justitiedepartementet: Kostnader för utrustning av nya lokaler för kommittéer m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 5, s. 5 och 6) föreslagit riksdagen att till *Justitiedepartementet*: *Kostnader för utrustning av nya lokaler för kommittéer m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

Under innevarande och nästa budgetår beräknas de för statsverket avsedda lokalerna i kvarteret Atomena i Stockholm (det s. k. Bergstrahlska

huset) bliva färdigställda. Utrymme avses att där beredas för riksåklagarämbetet, nedre justitierevisionen, arbetsdomstolen, strafflagberedningen och straffrättskommittén samt övriga till justitiedepartementet hörande kommittéer och sakkunniga m. fl. som nu äro inrymda i förhyrda lokaler. Under vissa förutsättningar förutsättes även lagberedningen, som i likhet med nedre justitierevisionen nu har sina lokaler i Rosenbad, kunna inflytta i Bergstrahlska huset. Inflyttningen i de nya lokalerna föranleder kostnader av engångsnatur. För vissa av dessa kostnader föreslås ett särskilt anslag för nästa budgetår. Nyanskaffningskostnaderna ha beräknats på följande sätt, nämligen för anskaffning av möbler och mattor 16 000 kronor, för gardiner 2 000 kronor samt för armatur 1 000 kronor, eller tillhoppa 19 000 kronor. Beträffande möbelutrustningen har därvid förutsatts att endast standardmöbler ur statens kontorsmöbelsierier skola anskaffas. Här till komma flyttningskostnader, vilka uppskattats till 10 000 kronor. För de nya lokalerna erfordras härjämte en telefonväxel. Installationskostnaderna för denna uppgå till 9 000 kronor. För utrustning av de nya lokalerna m. m. skulle alltså erfordras 38 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Justitiedepartementet: Kostnader för utrustning av nya lokaler för kommittéer m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 38 000 kronor.

6:o) **Lagberedningen.** Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 6 och 7) föreslagit riksdagen att till Lagberedningen för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 108 000 kronor.

Under anslaget beräknas ett belopp av 10 000 kronor för att möta föreliggande behov av mera tillfälligt, sakkunnigt biträde åt beredningen. Chefslönerevisionen och höjningen av det rörliga tillägget föranleda en uppräknings av det för ersättningar åt beredningens ledamöter och expeditionspersonal under anslaget beräknade beloppet från 71 600 kronor till 87 800 kronor. Medelsbehovet för omkostnader uppskattas till 10 200 kronor. I enlighet härmed och då anslaget icke anses komma att uppvisa någon reservation till nästa budgetår beräknas anslagsbehovet till 108 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må till *Lagberedningen* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 108 000 kronor.

7:o) **Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter.** Kungl. Maj:t har (punkt 7, s. 7) föreslagit riksdagen att till Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 17 000 kronor.

Förevarande arvoden ha senast reglerats år 1942. Med hänsyn till den förändring av penningvärdet som därefter inträtt anses en viss höjning av arvodena skäligen böra genomföras. På grund härav föreslås att anslaget uppräknas med i runt tal 2 000 kronor till 19 000 kronor. På Kungl. Maj:t förutsättes få ankomma att vidtaga nödiga justeringar av de enskilda arvodesbeloppen.

Utskottet finner ej anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Ombuden för tillsyn av tryckta skrifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

Justitiekanslersämbetet och riksåklagarämbetet.

8:o) **Justitiekanslersämbetet: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 8 och 9) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i justitiekanslersämbetets personalförteckning uppföra 1 kansliskrivare i Ca 15 i utbyte mot 1 kontorist i Ca 13, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Justitiekanslersämbetet: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 149 100 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 115 300 kronor.

1951 års riksdag medgav att justitiekanslersämbetets icke-ordinariepost finge överskridas med högst 10 000 kronor. För nästa budgetår anser departementschefen att anslaget bör höjas med 9 000 kronor för anställande av extra arbetskraft. Därjämte föreslås med hänsyn till sådana eventuella ökningar i arbetsbördan, som icke kunna förutses vid anslagsberäkningen, att ämbetets icke-ordinariepost, som för närvarande är obetecknad, skall betecknas förslagsvis, varvid förutsättes Kungl. Maj:ts medgivande för överskridande. På personalförteckningen föreslås uppförd 1 kansliskrivare i Ca 15 i utbyte mot 1 kontorist i Ca 13. Merkostnaden beräknas till 700 kronor. Chefslönerevisionen och höjningen av det rörliga tillägget föranleda en uppräkning med 24 100 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 4 januari 1952 angiven ändring i justitiekanslersämbetets personalförteckning;

b) fastställa följande avlöningsstat för justitiekanslersämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	97 200
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	24 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	27 900

Summa kronor 149 100;

c) till *Justitiekanslersämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 149 100 kronor.

9:o) *Justitiekanslersämbetet*: *Omkostnader*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 9, s. 9 och 10), vilket innebär en anslagsökning med 1 600 kronor, varav 300 kronor för reseersättningar och 1 300 kronor till övriga expenser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Justitiekanslersämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 9 600 kronor.

10:o) *Riksåklagarämbetet*: *Avlöningar*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 10, s. 10), vilket innebär en anslagsökning med 31 500 kronor, föranledd av chefslönerrevisionen och höjningen av det rörliga tillägget, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) fastställa följande avlöningsstat för riksåklagarämbetet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	112 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	43 300
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	41 000

Summa kronor 196 300;

b) till *Riksåklagarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 196 300 kronor.

11:o) *Riksåklagarämbetet*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 11, s. 10 och 11) föreslagit riksdagen att till *Riksåklagarämbetet*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 21 300 kronor.

Enligt gällande omkostnadsstat för riksåklagarämbetet ha anvisats bl. a. 13 800 kronor till övriga expenser. Av detta belopp ha 4 800 kronor beräknats till engångsutgifter för ämbetets flyttning till nya lokaler. En förstärkning med 1 400 kronor av delposten till övriga expenser anses böra ske. Merkostnaden för telefonabonnemang upptages med 1 100 kronor. Efter fråndragning av det för engångsutgifter avsedda beloppet, 4 800 kronor, beräknas anslaget till 19 000 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Riksåklagarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 19 000 kronor.

Domstolarna.

12:o) **Högsta domstolen m. m.: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 12, s. 12—14) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen öka antalet kontorsbiträden från 7 till 11, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till Högsta domstolen m. m.: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 124 000 kronor.

Anslaget, som avser avlöningar till såväl högsta domstolens ledamöter som befattningshavare vid nedre justitierevisionen, är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 1 719 000 kronor.

I avvaktan på resultatet av pågående utredningar inom 1951 års rättegångskommitté samt genom statens organisationsnämnd igångsatta undersökningar av nedre justitierevisionens organisation, såvitt angår den mera kontorsmässiga delen av revisionens arbete, samt motsvarande organisation vid hovrätter och domsagor, är departementschefen för närvarande icke beredd att taga ställning till ett förslag av nedre justitierevisionen om ändrad tjänsteställning för viss biträdespersonal. Anslaget anses dock böra höjas med belopp motsvarande automatiska utgiftsökningar. Antalet extra revisionssekreterare anses kunna minskas med en. Antalet kontorsbiträden i personalförteckningen anses böra ökas från 7 till 11. Chefslönerevisionen och höjningen av det rörliga tillägget föranleda en höjning av anslaget med 423 200 kronor. Bortfallet av kostnaden för en extra revisionssekreterare medför å andra sidan en minskning med 18 200 kronor. Resultatet blir alltså en ökning med 405 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändring i personalförteckningen för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, innebärande att antalet kontorsbiträden ökas från 7 till 11;

b) fastställa följande avlöningsstat för högsta domstolen och nedre justitierevisionen, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 449 700
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	3 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	209 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	461 600

Summa kronor 2 124 000;

c) till *Högsta domstolen m. m.*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 124 000 kronor.

13:o) **Högsta domstolen m. m.: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 13, s. 14 och 15) föreslagit riksdagen att till Högsta domstolen m. m.: Omkostnader för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 158 700 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 130 000 kronor.

Uppräkningen av anslaget föranledes av ökade kostnader för sjukvård m. m. med 3 000 kronor, för reseersättningar med 7 500 kronor samt för bränsle, lyse och vatten med 4 700 kronor. Delposten till övriga expenser föreslås höjd med 13 500 kronor. Anslaget föreslås sålunda höjt med tillhoppa 28 700 kronor.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer,

att riksdagen må till *Högsta domstolen m. m.*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 158 700 kronor.

14:o) **Regeringsrätten: Regeringsrättens årsbok.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 16, s. 17), vilket innebär en ökning med 5 000 kronor, föranledd av ökat statsbidrag till årsbokens utgivare, aktiebolaget P. A. Norstedt & Söner, på grund av inträdda prisstegringar och höjda honorar, hemställer utskottet,

rätten för Övre Norrland i enlighet med grunderna för reglerad befordringsgång skall ersättas med ett icke-ordinarie biträde. Ur personalförteckningen anses befattningen som hovrättsnotarie vid Svea hovrätt böra avföras, varjämte antalet kontorsbiträden i Ca 8 i hovrätten för Övre Norrland anses böra minskas från 2 till 1.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i hovrätternas personalförteckning, vilka angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1952;

b) fastställa följande avlöningsstat för hovrätterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 853 500
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 200
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	2 099 800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 132 500

Summa kronor 5 111 000;

c) till *Hovrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 111 000 kronor.

16:o) *Hovrätterna*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 18, s. 22—24) föreslagit riksdagen att till *Hovrätterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 525 600 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 444 700 kronor.

Till sjukvård m. m. beräknas ytterligare 7 000 kronor. Vidare föreslås, att posten till reseersättningar höjes med 9 700 kronor, därav 4 000 kronor beräknas för Göta hovrätt, 1 000 kronor för hovrätten över Skåne och Blekinge samt 4 700 kronor för hovrätten för Övre Norrland. För delposten till bränsle, lyse och vatten förordas en höjning med 20 800 kronor, att fördelas med 5 000 kronor på Svea hovrätt, 8 000 kronor på hovrätten för Västra Sverige, 3 000 kronor på hovrätten för Nedre Norrland samt 4 800 kronor på hovrätten för Övre Norrland. Delposten till övriga expenser föreslås höjd med 43 400 kronor, att fördelas med 16 000 kronor på Svea hovrätt, 5 000 kronor på Göta hovrätt, 6 000 kronor på hovrätten över Skåne och Blekinge,

5 700 kronor på hovrätten för Västra Sverige, 3 500 kronor på hovrätten för Nedre Norrland samt 7 200 kronor på hovrätten för Övre Norrland.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Hovrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 525 600 kronor.

17:o) *Häradsrätterna: Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 19, s. 24—31) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning ändra lönegraden för tingsdomarna från Ca 33 till Ca 37 samt minska antalet kontorsbiträden från 73 till 70, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till *Häradsrätterna: Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 11 380 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 9 585 000 kronor.

Kungl. Maj:t har i juli 1951 fastställt specialstater för domsagorna ävensom meddelat bestämmelser om domsagornas personalorganisation. Beslutet innebär i sistnämnda hänseende, att viss omfördelning företagits av tjänsterna som tingsdomare, tingssekreterare, fiskalskompetenta biträden och tingsnotarier, varjämte den under anslaget beräknade medelsreserven å 100 000 kronor till fullo utnyttjats för anskaffande av ytterligare icke rättsbildad personal i lägre lönegrader.

Sedan den 1 juli 1943 äro rikets domsagor indelade i fem lönegrupper. Indelningen fastställs av Kungl. Maj:t inom en av riksdagen angiven ram. Den gruppindelning, som genomfördes år 1943, består allttjämt i huvudsak. Inom justitiedepartementet har verkställt en utredning rörande domsagornas lönegruppsindelning. Det därvid framkomna förslaget har utarbetats efter samma metod som kommit till användning vid bedömandet av domsagornas personalbehov och bygger sålunda också i första hand på en jämförelse av den på grundval av rättsstatistiska uppgifter beräknade arbetsbördan i de olika domsagorna. Undersökningen har avsett åren 1948—1950, men statistiskt material för åren 1945—1947 har även i viss mån beaktats. Liksom vid tillkomsten av den nu gällande lönegruppsindelningen har emellertid hänsyn jämväl tagits till vissa faktorer, som icke kunna statistiskt angivas, såsom fastighetsförhållandenas säregenhet (Kopparbergs län), kansliorts ävensom tingsställes eller annat förrättningsställes belägenhet samt behovet att anlita tolk. Vidare har avseende fästs vid de ändringar i den judiciella indelningen som föranletts av kommunindelningsreformen. Utredningen utmynnar i det förslaget, att lönegrupp I ökas med 6 domsagor till 19, grupp II minskas med 9 domsagor till 24, grupp III ökas med 2 domsagor till 32, grupp IV ökas med likaledes 2 domsagor till 37 samt grupp V minskas med 1 domsaga till 5. Ändringarna föreslås träda i kraft

vid ingången av budgetåret 1952/53 sålunda, att uppflyttningarna äga rum från och med den 1 juli 1952 medan nedflyttningarna ske successivt vid vakanser. Fullt genomfört innebär förslaget en årlig kostnadsminskning med 3 816 kronor. Under en övergångstid uppstår emellertid i stället kostnadsökning, som för budgetåret 1952/53 beräknas till 23 736 kronor.

I fråga om rikets indelning i domsagor har Kungl. Maj:t under år 1951 meddelat beslut om domsagoreglering inom den del av Göteborgs och Bohus län, som omfattas av Askims, Hisings och Sävedals domsaga, Inlands domsaga samt Orusts och Tjörns domsaga. I avvaktan på anskaffande av erforderliga tings- och kansli lokaler skall domsagoregleringen träda i kraft först från och med dag som Kungl. Maj:t framdeles bestämmer. Indelningsändringen anses emellertid icke kunna genomföras före nästa budgetårs utgång.

Departementschefen anser att det jämförelsematerial, som utgör den huvudsakliga grundvalen för de flesta domsagornas nuvarande placering i lönegrupp, med hänsyn bland annat till den nya rättegångsordningens genomförande numera icke kan betraktas som ett tillförlitligt och rättvisande underlag för gruppindelningen. Han förordar därför att en ny sådan indelning nu företages och förordar, att utredningens förslag lägges till grund för en omändring av lönegruppsindelningen. Departementschefen har dock beträffande några domsagor funnit annan lönegrupp böra ifrågakomma än den föreslagna och anför bl. a. följande.

Av rikets domsagor böra enligt min mening följande antal nedflyttas, nämligen nio från grupp II till grupp I, fyra från grupp III till grupp II, en från grupp III till grupp I, nio från grupp IV till grupp III samt en från grupp V till grupp IV. Uppflyttas böra två från grupp I till grupp II, en från grupp I till grupp III, åtta från grupp II till grupp III, åtta från grupp III till grupp IV samt tre från grupp IV till grupp V. Resultatet skulle bli 19 domsagor i grupp I, 23 domsagor i grupp II, 36 domsagor i grupp III, 31 domsagor i grupp IV samt 8 domsagor i grupp V. I likhet med vad nu gäller bör denna ram fastställas av riksdagen, varefter det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att inom densamma företaga vederbörliga omflyttningar av domsagorna. Därutöver bör Kungl. Maj:t erhålla riksdagens bemyndigande att med anledning av stads förening med domsaga eller annat särskilt förhållande verkställa uppflyttningar, motsvarande högst två domsagors hänförande till närmast högre lönegrupp.

Beträffande sättet för den nya indelningens genomförande ansluter jag mig till förslagets ståndpunkt. De tillämnade nedflyttningarna av domsagor i lägre lönegrupper böra alltså, i enlighet med nu gällande ordning, ske först vid uppkomna vakanser. Under en övergångstid föranleder den nya lönegruppsindelningen sålunda kostnadsökning. För budgetåret 1952/53 bör anslaget av denna anledning uppräknas med i runt tal 27 500 kronor. Fullt genomförd kommer emellertid den nya indelningen att medföra en årlig utgiftsminskning å cirka 2 600 kronor.

Med hänsyn till den arbetsökning, som uppkommer för Linköpings domsaga på grund av utvidgning av densamma till följd av den nya kommunindelningen, förordas en förstärkning av domarkrafterna i domsagan genom utbyte av en tingsnotarie mot ett fiskalskompetent biträde, vilket innebär en anslagsökning med 6 800 kronor. Då departementschefen i övrigt ställer

sig avvisande till hovrätternas yrkanden på en utökning av det nuvarande antalet tingssekreterare, förutsätter han emellertid att Kungl. Maj:t alltjämt skall äga att vid behov medgiva tillfälliga personalförstärkningar. För intensifiering av fastighetsboksarbetet i domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge förordas en anslagsökning med 10 000 kronor. För uppflyttning av 22 tingsdomare från Ca 33 till Ca 37 förordas en anslagsökning med 58 600 kronor. Chefslönerevisionen och höjningen av det rörliga tillägget föranleda en uppräknig med 1 701 000 kronor. Å andra sidan föranleda automatiska utgiftsminskningar en nedsättning av anslaget med tillhopa 8 900 kronor. Anslaget skulle sålunda höjas med 1 795 000 kronor. En allmän omprövning av beräkningsgrunderna för anslaget anses böra ske efter ytterligare vunnen erfarenhet. I personalförteckningen anses lönegraden för tingsdomarna böra ändras från Ca 33 till Ca 37 samt antalet kontorsbiträden minskas från 73 till 70.

Utskottet, som i annat sammanhang behandlat ett i de likalydande motionerna I: 248 och II: 328 framfört yrkande om förbättrad löneställning för härads hövdingarna, tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning ändra lönegraden för tingsdomarna från Ca 33 till Ca 37 samt minska antalet kontorsbiträden från 73 till 70;

b) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 149 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 271 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 954 400
	<hr/>
	Summa kronor 11 380 000;

c) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 11 380 000 kronor.

18:o) *Häradsrätterna*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 20, s. 32—34) föreslagit riksdagen att till *Häradsrätterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 762 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 652 000 kronor.

Medelsanvisningen till sjukvård m. m. anses böra höjas med 7 500 kronor, att fördelas med 2 000 kronor på domsagor under envar av Göta hovrätt, hovrätten över Skåne och Blekinge och hovrätten för Västra Sverige samt 1 500 kronor på domsagor under hovrätten för Nedre Norrland. Vad angår delposten till reseersättningar föreslås en höjning med 44 500 kronor, därav 15 000 kronor anses böra tilldelas domsagor under Svea hovrätt, 3 000 kronor domsagor under envar av Göta hovrätt och hovrätten över Skåne och Blekinge, 2 000 kronor domsagor under hovrätten för Västra Sverige, 4 500 kronor domsagor under hovrätten för Nedre Norrland samt 17 000 kronor domsagor under hovrätten för Övre Norrland. Beträffande anslagsposten till expenser förordas en till 58 000 kronor begränsad höjning. Detta belopp anses böra fördelas med 20 000 kronor på domsagor under Svea hovrätt, 10 000 kronor på domsagor under Göta hovrätt, 8 000 kronor på domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge, 4 500 kronor på domsagor under hovrätten för Västra Sverige, 6 500 kronor på domsagor under hovrätten för Nedre Norrland samt 9 000 kronor på domsagor under hovrätten för Övre Norrland. Anslaget uppräknas alltså med 110 000 kronor. I detta sammanhang anser sig departementschefen böra anmäla, att det under häradsrätternas omkostnadsanslag för innevarande budgetår till merkostnader för expenser i anledning av Södra Roslags domsagas delning beräknade beloppet å 10 000 kronor visat sig otillräckligt. För täckande av utgifter, som det ankommer på statsverket att bestrida, erfordras sålunda ytterligare 12 900 kronor. Utgifterna i fråga avse till största delen Södra Roslags domsaga och föranledas främst därav att i domsagans nya tingshus installerats en telefonanläggning med linjeväljarsystem. För Solna domsagas del erfordras ytterligare medel till bestridande av kostnader för telefon, inköp av skrivmateriel m. m. Då kostnaderna skola utgå från en förslagsvis anvisad, av Kungl. Maj:t maximerad anslagspost, förutsattes att Kungl. Maj:t skall äga medgiva erforderligt överskridande.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Häradsrätterna: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 762 000 kronor.

19:o) *Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän.* Kungl. Maj:t har (punkt 21, s. 34) föreslagit riksdagen att till *Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 150 000 kronor.

Anslaget, från vilket utgår resekostnads- och traktamentsersättning till nämndemän, är i gällande riksstat uppfört med 1 000 000 kronor.

Det är departementschefens avsikt att, så snart det ekonomiska läget tillåter, upptaga frågan om ersättning till nämndemännen utöver resekostnads- och traktamentsersättning. I nuvarande situation anses något förslag i ämnet ej kunna framläggas. På grund av höjda järnvägstaxor och traktamentsersättningar anses emellertid en uppräknings av anslaget böra ske, förslagsvis med 150 000 kronor.

I en inom andra kammaren av herrar *Karlsson* i Olofström och *Andersson* i Ronneby väckt motion (II: 234) har hemställts, att riksdagen ville besluta dels att till nämndeman vid häradsrätt skall utgå dagarvode med 25 kronor för varje tjänstgöringsdag, dels att anslaget till reseersättningar till nämndemän, förslagsvis under den ändrade benämningen Häradsrätterna: Ersättningar till nämndemän, uppräknas från i statsverkspropositionen angivet belopp 1 150 000 kronor till 1 750 000 kronor, dels ock att riksdagen ville göra framställning om att kungörelsen den 1 juni 1945 (nr 308) angående resekostnads- och traktamentsersättning till nämndeman måtte ändras så att kungörelsens första paragraf finge i motionen föreslagen ändrad lydelse.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, hänvisas till motionen.

Utskottet. Det är först under senare år som den principen vunnit burskap, att nämndeman skall äga rätt till ersättning för inställelse vid tingssammanträde. Grundsatsen att staten skall svara för resekostnaderna infördes sålunda år 1931, och först år 1944 utsträcktes rätten till ersättning till att omfatta även traktamente.

En av de främsta orsakerna, varför ersättning, trots upprepade förslag i sådan riktning, icke tidigare tillerkändes nämndemän för inställelse vid ting, var att man ville bibehålla nämndemansuppdraget vid karaktären av ett heders- och förtroendeuppdrag och sålunda förhindra att uppdraget förändrades till en med arvode förenad syssla. När principen att jämväl traktamente skulle utgå slutligen genomfördes, framhöll föredragande departementschefen, att traktamentet icke utgjorde någon ersättning för själva uppdraget utan endast innebure en gottgörelse för de med detta förenade kostnaderna. Till följd härav komme nämndemansuppdraget icke att mista sin tidigare karaktär. Rätten till ersättning motiverades av att det tidigare systemet ofta förorsakat nämndemännen ekonomiska uppoffringar och medfört svårigheter att för uppdraget förvärva den i varje fall lämpligaste.

Enligt utskottets mening äga de synpunkter, som sålunda voro vägledande då ersättningsprincipen infördes, alltjämt sin giltighet. Å ena sidan bör nämndemansuppdraget bibehållas vid sin karaktär av ett på medborgarnas förtroende grundat hedersuppdrag. Å andra sidan måste tillses att icke enskilda personer nödgas för fullgörande av detta uppdrag vidkännas sådana kostnader, att valet i realiteten begränsas till dem som äga ekonomiska förutsättningar att mottaga uppdraget.

Under hänsynstagande till båda dessa, mot varandra i viss mån stridande synpunkter finner utskottet i likhet med motionärerna, att de till nämndemännen utgående ersättningsbeloppen för närvarande äro för låga.

I fråga om det i motionen berörda förhållandet att kommuner bevilja nämndemän ersättning vill utskottet anmärka, att regeringsrätten vid prövning av frågan om rätt för kommun att bevilja nämndemän ersättning i flera utslag funnit sådan rätt icke föreligga. Att kommunerna av omständigheterna föranletts att utan rättslig grund tillerkänna sådan ersättning finner utskottet otillfredsställande. Lösningen bör i stället, såsom i motionen framhålls, vara att höja den från statsverket nu utgående ersättningen till nämndemännen. Utskottet är emellertid icke berett att utan närmare utredning taga ställning till frågan, på vad sätt ersättningen i detalj bör utformas. Erinras må också, att chefen för justitiedepartementet i årets statsverksproposition liksom tidigare vid flera tillfällen uttalat sin avsikt att, så snart det ekonomiska läget tillåter, upptaga den i motionen väckta frågan. Med hänsyn till det anförda är utskottet icke berett att tillstyrka yrkandena i motionen. Vid detta ståndpunktstagande har utskottet utgått från att förslag i ämnet framläggas för nästa års riksdag.

Under återopande härav får utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts anslagsberäkning, hemställa,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 234 till *Häradsrätterna: Reseersättningar till nämndemän* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 150 000 kronor.

20:o) *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet.* Kungl. Maj:t har (punkt 22, s. 34 och 35) föreslagit riksdagen att till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Till bestridande av kostnaderna för uppläggande av nya fastighetsböcker för landet finnas två reservationsanslag, ett för böckernas anskaffande och ett för böckernas uppläggande, det senare avsett huvudsakligen för skrivhjälp. Till följd av reservation som uppkommit på det förra anslaget ha medel för anskaffande av nya fastighetsböcker icke behövt begäras vid 1951 års riksdag. Med oförändrad arbetstakt kommer reservationen, som vid senaste budgetårsskiftet utgjorde 37 700 kronor, att förbrukas under innevarande budgetår. I riksstaten för nästa budgetår anses därför åter böra upptagas ett anslag för anskaffande av böcker. Med hänsyn tagen till ökade priser på papper och blanketryck beräknas medelsbehovet till 75 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

21:o) *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet*. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 23, s. 35), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet, att riksdagen må till *Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

22:o) *Häradsrätterna: Anskaffande av nya förmynderskapsböcker*. Kungl. Maj:t har (punkt 24, s. 35 och 36) föreslagit riksdagen att till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya förmynderskapsböcker för budgetåret 1952/53* anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Inom justitiedepartementet har under år 1950 upprättats en promemoria med förslag till ändrade bestämmelser om handläggning och redovisning vid underrätter och hos överförmyndare av ärenden rörande förmynderskap och godmanskap. Förslaget innebär i huvudsak följande. Vid underrätt skall protokolleringen i nu ifrågavarande ärenden slopas utom i de fall då förhandling äger rum. De nuvarande fasta förmynderskapsböckerna hos rätten och överförmyndarna skola ersättas med böcker förda enligt lösbladssystem. De i ett ärende för rätten och överförmyndaren erforderliga registreringsbladen samt expeditioner till förmyndare och parter skola utskrivas på en gång med begagnande av ett genomskriftsförfarande. Med stöd av särskilt medgivande tillämpas systemet för närvarande på försök vid rådhusrätten i Västerås. Omläggningen av bokföringen, som beräknas medföra en betydande arbetsbesparing för såväl underrätter som överförmyndare, föreslås ske successivt från och med ingången av år 1953. Kostnaderna för anskaffande av de nya böckerna för häradsrätter och överförmyndare anses böra åvila statsverket; kostnaderna för rådhusrätternas böcker anses däremot böra bestridas av vederbörande städer. Enligt infordrade offerter skulle statsverkets kostnader för böckerna och en första uppsättning blad belöpa sig till omkring 75 000 kronor. De årliga kostnaderna för blad kunna beräknas motsvara de nuvarande kostnaderna för kompletteringsband, vilka bestridas från justitiedepartementets omkostnadsanslag, och för papper till expeditioner. Under förevarande punkt behöver därför endast upptagas ett engångsanslag för ifrågavarande ändamål av 75 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Häradsrätterna: Anskaffande av nya förmynderskapsböcker* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Rättegångsväsendet i allmänhet.

23:o) **Ersättning åt domare, vittnen och parter.** Kungl. Maj:t har (punkt 27, s. 38 och 39) föreslagit riksdagen att till Ersättning åt domare, vittnen och parter för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 2 000 000 kronor.

Med hänsyn till angelägenheten av att vid särskild förundersökning i brottmål kunna i vidgad utsträckning införskaffa företrädesvis av psykiater utfärdat läkarintyg, varom stadgas i 4 § lagen om sådan undersökning, tillstyrker departementschefen att det för dylikt intyg utgående arvodet höjes till 75 kronor. Merkostnaden med anledning härav uppskattas till något över 60 000 kronor för år. I enlighet med vad riksdagens justitieombudsman föreslagit anses — därest riksdagen icke reser någon invändning däremot — det högre arvodet böra få utbetalas för intyg som komma att avgivas under innevarande budgetår, efter det att riksdagen meddelat beslut i ämnet. Med hänsyn härtill och de senast redovisade utgifterna under anslaget anses detta böra uppräknas med förslagsvis 400 000 kronor till 2 400 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Ersättning åt domare, vittnen och parter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 2 400 000 kronor.

24:o) **Kostnader enligt lagen om fri rättegång.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 28, s. 39), vilket innebär en uppräkning med 550 000 kronor, föranledd av inträdda prisstegringar för resor m. m. och hänsyn till den senast redovisade belastningen, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kostnader enligt lagen om fri rättegång* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 1 750 000 kronor.

25:o) **Understöd för utomprocessuell rättshjälp.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 29, s. 40), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Understöd för utomprocessuell rätts-hjälp* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 200 000 kronor.

26:o) **Tornedalens rättshjälpsanstalt.** Kungl. Maj:t har (punkt 30, s. 40 och 41) föreslagit riksdagen att till Tornedalens rättshjälpsanstalt för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 40 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 35 900 kronor.

I avbidan på statsmakternas ställningstagande till 1949 års rättshjälpskommittés betänkande och pågående löneutredningar är departementschefen icke nu beredd att föreslå någon ändring i löneställningen för personalen vid rättshjälpsanstalten. Med anledning av den under fjolåret genomförda arvodesregleringen anses emellertid anslaget böra uppräknas med 4 700 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må till *Tornedalens rättshjälpsanstalt* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 40 600 kronor.

27:o) **Resestipendier åt domare m. fl.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 31, s. 41), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Resestipendier åt domare m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 kronor.

28:o) **Kurser för expropriationstekniker.** Kungl. Maj:t har (punkt 32, s. 41—43) föreslagit riksdagen att till Kurser för expropriationstekniker för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kronor.

Vid höstriksdagen 1949 genomfördes omfattande ändringar i lagstiftningen om expropriation. Ett huvudsyfte med denna reform var att söka er hålla en jämnare och mera systematisk värdering av exproprierad mark samt att motverka den tendens till överbetalning, som varit vanlig. Detta syfte sökte man fullfölja genom flera olika åtgärder, lagtekniska såväl som organisatoriska. I lagtexten inskrevs en vägledande princip för värderingen. Det planerades, att mera detaljerade utläggningar av lagregeln senare skulle utformas på vetenskaplig grundval till ledning för praxis. Vidare överflyttades uppgiften att bestämma expropriationsersättningarna från expropriationsnämnderna till domstolar, varigenom vanns att värderingen blir i detalj motiverad och kan överklagas så att det kan bli konsekvens och system i praxis. För ändamålet inrättades i första instans nya domstolar,

kallade expropriationsdomstolar, med särskilda värderingsexperter bland ledamöterna, benämnda expropriationstekniker. I propositionen i ämnet framhölls att till främjande av en enhetlig praxis borde anordnas regelbundna sammankomster för rådplägning mellan de lokala expropriationsorganen. Till dessa sammankomster, vilka borde komma till stånd på initiativ av chefen för justitiedepartementet, syntes främst expropriationsteknikerna böra kallas.

Till justitiedepartementet ha gjorts flera framställningar om att dylika överläggningar nu borde anordnas; från olika håll har uttalats, att behovet därav är stort och intresset därför bland expropriationsteknikerna livligt. Särskilda sakkunniga ha förklarar att de funnit det praktiskt icke lämpligt att lägga upp ett sådant arbete huvudsakligen från teoretiska utgångspunkter. De ha i stället föreslagit, att de avsedda överläggningarna med expropriationsteknikerna anordnades snarast och att man på grundval av de föredrag och andra inlägg som därvid förekomme och med utnyttjande av aktuella praktiska erfarenheter skulle utarbeta vissa skriftliga redogörelser för olika sidor av värderingstekniken. Departementschefen finner det angeläget att dessa vid lagens antagande förutsatta överläggningar snarast komma till stånd. Dessa anses kunna få formen av kurser och begränsas till en vecka vardera. Expropriationsteknikerna äro till antalet cirka 260, och det anses önskvärt att alla deltaga i kurserna. Till en början föreslås dock ske en begränsning, förslagsvis till 150 deltagare fördelade på tre grupper. Programmet för överläggningarna samt ledningen för dessa anses böra ankomma på en av chefen för justitiedepartementet tillsatt kommitté om fem ledamöter. Som förebild för anordningarna kunna tjäna de fortbildningskurser, som för några år sedan höllos rörande jordbrukets rationalisering, samt de som anordnades i samband med tillkomsten av nya rättgångsbalken. Förutom att handhava de direkta administrativa uppgifterna i samband med överläggningarna anses kommittén i samråd med olika myndigheter och experter böra biträda vid insamling och sammanställning av material för överläggningarna. Dessa förarbeten kunna beräknas taga avsevärd tid i anspråk. Kommitténs verksamhet får förutsättas kräva biträde av en heltidssysselsatt kvalificerad arbetskraft under några månader. Överläggningarna anses böra förläggas till Stockholm. En förläggning till annan ort anses icke kunna väntas avsevärt minska deltagarnas kostnader men däremot öka utgifterna och medföra olägenheter för ledningen och föredrags hållarna. Vederbörande länsstyrelser böra få föreslå vilka expropriationstekniker som skola få tillfälle att deltaga, varvid de ordinarie anses böra ha företräde framför suppleanterna. Deltagandet anses böra vara frivilligt. Det förutsättes skola få ankomma på kommittén att fördela deltagarna på de olika grupperna efter vad som finnes lämpligt. Kostnaderna för den kommitté, som skall förbereda kurserna och leda dem, anser departementschefen böra bestridas på samma sätt som för andra kommittéer, och den närmare regleringen härav förutsättes få ankomma på Kungl. Maj:t. För själva kursernas anordnande erfordras däremot ett särskilt anslag, avsett att

täcka föreläsarnas arvoden och resor, kursdeltagarnas resor och traktamenten, anskaffande av statistiskt material och liknande för utdelning till deltagarna m. m. Dessa kostnader kunna beräknas till omkring 75 000 kronor. Utgifterna för sammanställningar i skrift av föredrag och annat kursmaterial föreslås få upptagas i ett senare sammanhang då det kan bättre bedömas, i vilken form denna anordning bör ske och vilka kostnader den kan medföra.

Utskottet, som i likhet med departementschefen finner det angeläget att ifrågavarande kurser komma till stånd, har intet att erinra mot de av departementschefen förordade riktlinjerna för kursernas anordnande.

Utskottet har tagit del av de till grund för anslagsäskandet liggande kostnadsberäkningarna och därvid funnit, att de — förutom visst belopp till författararvoden för ett kompendium, varom nu ej är fråga — upptaga ett belopp av 18 000 kronor för arvoden till föreläsare. Därvid har förutsatts att ersättning till experter och föreläsare skall utgå med 150—200 kronor för föreläsningstimme jämte ett lika stort engångsbelopp som ersättning för skriftlig sammanfattning, avsedd som underlag för kompendiet. Utskottet — som icke förbisett att stora krav måste ställas på förberedelser och på hopsamling av material samt att föreläsarna böra delta i efterföljande diskussion i sitt ämne — har icke kunnat undgå att finna dessa ersättningsbelopp höga. Utskottet vill nämna, att fångvårdsstyrelsen i ett ungefär samtidigt avgivet yttrande räknat med genomsnittsarvoden av 65 kronor, respektive 50 kronor för timme för föreläsare vid föreslagna utbildningskurser för fångvårdstjänstemän. Då sistnämnda belopp synas utskottet bättre motsvara de föreläsararvoden, som eljest utgå av statsmedel, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t tager storleken av nu ifrågavarande arvoden under omprövning. Under denna förutsättning kan det av Kungl. Maj:t äskade beloppet nedräknas med 7 000 kronor till 68 000 kronor.

Då Kungl. Maj:ts förslag i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till *Kurser för expropriationstekniker* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 68 000 kronor.

Fångvården m. m.

29:o) Fångvårdsstyrelsen: *Avlöningar*. Kungl. Maj:t har (punkt 33, s. 44—46) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i fångvårdsstyrelsens personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till Fångvårdsstyrelsen: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 735 300 kronor.

Anslaget är i riksstaten för innevarande budgetår uppfört med 587 500 kronor.

Den inom 1951 års fångvårdsutredning pågående utredningen angående uppdelning av fångvårdsanstalterna i räjonger kan komma att leda till ändringar även i fångvårdsstyrelsens organisation. Med hänsyn härtill är departementschefen icke beredd att nu taga ställning till ett förslag om överförande av vissa befattningar till ordinarie stat. Av samma skäl kan departementschefen ej heller tillstyrka förstärkning av styrelsens personal i vidare mån än att han på grund av rådande arbetsanhopning för biträdespersonalen föreslår, att ett belopp av 6 200 kronor beräknas för extra skrivhjälp. Departementschefen förutsätter emellertid att den medelsreserv motsvarande lönen till två kontorsbiträden, som i samband med beslut år 1949 om styrelsens omorganisation övergångsvis ställts till Kungl. Maj:ts förfogande, alltjämt skall kunna tagas i anspråk efter Kungl. Maj:ts bemyndigande. Beträffande vissa från anslaget utgående arvoden anses en uppräknig skälig. Departementschefen föreslår sålunda följande arvodeshöjningar, nämligen för envar av två fångvårdsfullmäktige från 504 kronor till 564 kronor, för en sakkunnig i hälsovårdsärenden från 3 000 kronor till 3 300 kronor, för en sakkunnig i utbildningsärenden från 2 004 kronor till 2 208 kronor och för portvakt i styrelsens ämbetsbyggnad från 300 kronor till 360 kronor. Merkostnaden härför utgör i runt tal 700 kronor. För utgiftsökningar av automatisk natur anses i enlighet med styrelsens förslag böra beräknas i runt tal 132 600 kronor. Vidare föreslås att på fångvårdsstyrelsens personalförteckning uppföras ytterligare 1 kansliskrivare i Ca 15 i utbyte mot 1 kanslibitråde i Ca 11 samt 3 kanslibiträden i Ca 11 i utbyte mot 3 kontorsbiträden i Ca 8. Kostnaderna härför beräknas till 4 700 kronor. Härjämte anses ett belopp av 3 600 kronor böra beräknas för 1 kansliskrivare i Ce 15 och 1 kanslibitråde i Ce 11 i stället för 2 biträden i reglerad befordringsgång. Anslaget uppräknas alltså med tillhoppa 147 800 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderquist* och *Lodenus* (I: 182) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i *Bogla m. fl.* (II: 240), har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till Fångvårdsstyrelsen: Avlöningar med 5 032 kronor för att möjliggöra anställande av två skrivbiträden.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 182.

Utskottet är i princip ense med motionärerna därom, att genomförandet av önskvärda reformer i fångbehandlingen icke får äventyras genom bristfälligheter i den centrala administrationen. I nuvarande läge och då den medelsreserv motsvarande lönen till två kontorsbiträden som tidigare övergångsvis ställts till Kungl. Maj:ts förfogande, enligt utskottets förslag alltjämt skall kunna tagas i anspråk efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, anser

sig utskottet likväl böra godtaga departementschefens förslag. Härav följer, att utskottet icke kan tillstyrka yrkandet i ifrågavarande motioner om ytterligare medelsanvisning för att möjliggöra anställande av två skrivbiträden hos fångvårdsstyrelsen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke heller i övrigt givit anledning till erinran. Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 182 och II: 240, i vad de avse förevarande anslag,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i fångvårdsstyrelsens personalförteckning vidtaga de ändringar, som angivits av departementschefen i statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 4 januari 1952;

b) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	318 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	228 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	174 300

Summa kronor 735 300;

c) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 735 300 kronor.

30:o) **Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader.** Kungl. Maj:t har (punkt 34, s. 46 och 47) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 96 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 80 000 kronor.

Medelsanvisningen till sjukvård föreslås höjd med 2 000 kronor. Beträffande posten till reseersättningar och delposten till övriga expenser förordas en höjning med 4 000 kronor resp. 10 000 kronor i stället för av fångvårdsstyrelsen begärda 8 000 kronor resp. 13 600 kronor. Anslagsposten till publikationstryck anses böra upptagas med oförändrat belopp. Anslaget ökas alltså med 16 000 kronor till 96 000 kronor.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, i vad de avse förevarande anslag, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sunne* och *Weiland* (I: 181) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 325), i vilka hemställts, att riksdagen måtte höja det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till Fångvårdsstyrelsen: Om-

kostnader, i vad angår reseersättningar och expenser, till det av fångvårdsstyrelsen begärda beloppet,

dels ock två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Söderquist* och *Lodenius* (I: 182) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i *Bogla m. fl.* (II: 240), i vilka hemställts, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader med 4 000 kronor till reseersättningar och 3 600 kronor till övriga expenser eller tillhopa med 7 600 kronor.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 325 och I: 182.

Utskottet. Av fångvårdsstyrelsens framställningar beträffande medelsbehovet för nästkommande budgetår kan anses framgå, att såväl styrelsen själv som fångvårdsanstalterna och skyddskonsulentorganisationen bl. a. till följd av den utvidgade fritidsverksamheten äro i behov av ökade medel för resor och expenser. Denna uppfattning har även kommit till uttryck i motionerna I: 181 och II: 325 samt såvitt angår fångvårdsstyrelsens omkostnadsanslag i motionerna I: 182 och II: 240. Utskottet har i anledning av ifrågavarande motioner funnit att vissa skäl kunna anföras för anslagsökningar till ifrågavarande ändamål. Det måste nämligen anses otillfredsställande, om tjänstemännens arbetskraft icke kan effektivt utnyttjas på grund av otillräcklig medelsanvisning till nödvändiga resor och telefonsamtal m. m.

Även om utskottet såsom framgår av det anförda har en positiv inställning till ifrågavarande motionsyrkanden, måste utskottet likväl ställa sig betänksamt till att föreslå någon åtgärd från riksdagens sida i det i motionerna avsedda syftet. Prövningen av dessa frågor bör nämligen i första hand ankomma på Kungl. Maj:t. Utskottet vill också erinra om att samtliga ifrågavarande anslag äro av förslagsanslags natur och att syftet med motionerna, därest så befinnes nödvändigt, kan tillgodoses utan riksdagens medverkan. Av nu angivna skäl är utskottet icke berett att tillstyrka bifall till ifrågavarande motioner i vad de avse förevarande anslag.

Under åberopande av det anförda och då Kungl. Maj:ts förslag icke givit utskottet anledning till annat uttalande hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 181 och II: 325 samt I: 182 och II: 240, i vad de avse förevarande anslag, till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 96 000 kronor.

31:o) **Fångvårdsanstalterna: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 35, s. 47—86) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga av departementschefen föreslagna ändringar i fångvårdsanstalternas personalförteckning, dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53, dels ock till

Fångvårdsanstalterna: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 10 549 200 kronor.

Utskottet har i förevarande sammanhang till behandling förehaft följande motioner i vad de avse förevarande anslag, nämligen

från första kammaren:

I: 82 av fru *Sjöström-Bengtsson m. fl.*,

I: 179 av fru *Sjöström-Bengtsson* och herr *Bergman*,

I: 180 av herr *Holmbäck* samt

I: 182 av herrar *Söderquist* och *Lodenus*,

från andra kammaren:

II: 18 av fru *Gärde Widemar m. fl.*,

II: 115 av herr *Andersson* i Linköping *m. fl.*,

II: 235 av herr *Olsson* i Mellerud *m. fl.*,

II: 236 av fröken *Öberg m. fl.*,

II: 240 av herr *Gustafsson* i Bogla *m. fl.* samt

II: 444 av herr *Henriksson*.

Yrkandena i nämnda motioner redovisas i det följande.

Propositionen.

Vid ingången av budgetåret 1951/52 funnos vid de statliga fångvårdsanstalterna 1 158 heltidsanställda befattningshavare. Utöver sålunda beklädda befattningar funnos ytterligare 43 tjänster disponibla för anstalternas räkning. I samband med inrättande av en ny avdelning för svårdisciplinerade straff- och fängelsefångar vid anstalten på Långholmen har Kungl. Maj:t sedermera medgivit anställande av ytterligare 14 befattningshavare.

Av hela antalet befattningshavare skola 1 198 uppbära avlöning från fångvårdsanstalternas avlöningsanslag. Dessa befattningshavare fördela sig på olika kategorier sålunda:

Allmän administration	161
Administration vid psykiatrisk avdelning	46
Arbetsledare	194
Allmän bevakning	607
Bevakning vid psykiatrisk avdelning	86
Ekonomipersonal	92
Personal med specialuppdrag m. m.	12

Den egentliga bevakningspersonalen uppgår till 693 befattningshavare. Antalet under fångvårdsanstalternas avlöningsanslag för innevarande budgetår beräknade heltidstjänster uppgår till 1 135, vilket innebär att 63 tjänstemän finnas tillsatta utom anslagsramen.

Med stöd av Kungl. Maj:ts den 9 mars 1951 givna bemyndigande ha särskilda sakkunniga tillkallats, vilka antagit benämningen *1951 års fångvårdsutredning*. Utredningens hittills avgivna förslag behandlas i fortsättningen

under följande rubriker, nämligen fritidsverksamheten och normaldagschemat, personalbehovet vid fångvårdsanstalterna, personalutbildningen samt såranstalter för unga fångar.

Utredningen angående fritidsverksamheten och normaldagschemat.

Som en förstahandsuppgift har för utredningen framstått att åstadkomma lugnare förhållanden vid de slutna anstalterna för förvar av straff- och fängelsefångar. I detta syfte har utredningen uppgjort ett normaldagschema för sådana anstalter. Beträffande utredningens närmare motivering för sitt förslag om riktlinjerna för normaldagschemat får utskottet hänvisa till propositionen s. 49—51.

Beträffande fångvårdens nuvarande resurser för fritidsverksamheten konstaterar utredningen allvarliga brister såväl personellt som materiellt. Anslagen äro blygsamma; till undervisning och fritidssysselsättning anvisade medel uppgå icke ens till 20 kronor per intagen och år. Man saknar personal, lämpliga lokaler, redskap och material. Utredningens förslag till fritidsverksamhetens förbättrande innefattar följande huvudpunkter:

1. I avbidan på förestående omprövning inom utredningen av den centrala organisationen av fångvårdens ledning bör vidtagas en omgruppering av ärendenas handläggning inom fångvårdsstyrelsen. Sålunda bör den tjänsteman i byråchefens ställning som tilldelats styrelsen för vissa med straffverkställighetsreformens genomförande sammanhängande organisationsfrågor gemensamt med styrelsens förste byråsekreterare för utbildningsfrågor handlägga de centrala uppgifterna för såväl utbildning som fritidsverksamhet enligt den fördelning som kan befinnas lämplig. Den befattningshavare som svarar för fritidsverksamheten skall vara styresmännens rådgivare, och han skall hålla en intim förbindelse med centralorganen för bildningsförbunden, ungdomsorganisationerna och ideella rörelser i allmänhet i syfte att erhålla så många frivilliga medverkande som möjligt till fångvårdens fritidsverksamhet.

2. Lokalt skall styresmannen personligen ansvara för fritidsverksamheten, varom han bör lägga sig särskilt vinn. Han bör biträdas av präst, assistent eller annan lämplig befattningshavare beträffande rutinfrågorna. Skulle ingen befattningshavare vara lämplig eller kunna lösgöras i behövlig utsträckning, bör någon utomstående hel- eller deltidsanställd person mot lämpligt arvode anförtros ledningen av fritidsverksamheten.

3. Utöver nu disponibla medel för fritidsverksamhet bör anvisas ett belopp av 120 000 kronor för år, avsett dels för anställande mot arvode av fem fritidsledare vid fångvårdsanstalterna å Långholmen och Härlanda samt i Malmö och Härnösand (42 000) samt dels för anordnande av studiecirklar (30 000), föreläsningar (24 000), musik (12 000), hobbyverksamhet (7 200) och föreningsmässig aktivitet (4 800).

4. För att erhålla stöd av de folkliga organisationerna i en strävan att upprätta en kår av fängelsebesökare — med uppgift att fungera som avledare för den intagnes kontakt- och sällskapsbehov — föreslås, att 800 kro-

nor ställas till fångvårdsstyrelsens förfogande för anordnandet av en kon-taktkonferens.

5. Till förstärkande av det religiösa inslaget i anstalternas liv föreslås att nuvarande predikantsystem vid småanstalterna utbytes mot ett system som ger friare valmöjligheter, varigenom statskyrka och frikyrkliga sam-fund skulle kunna omväxlande svara för anstalts gudstjänsterna.

Beträffande de över utredningens ifrågasvarande förslag avgivna yttran-dena hänvisar utskottet till propositionen s. 52—54.

Utredningen angående personalbehovet vid fångvårdsanstalterna.

Vid sin personalgenomgång har 1951 års fångvårdsutredning beträffande de slutna anstalterna för straff- och fängelsefångar utgått från det personal-besparande normaldagschemat. Vad angår övriga anstalter har utredningen i stort sett byggt på gällande dagscheman. Grundlinjerna för utredningen redovisas å s. 54 och 55 i propositionen. Den verkställda personalgenom-gången resulterar i förslag om ökning av nuvarande personal med 1 social kurator, 1 skrivbiträde och 1 ekonomibiträde samt minskning med 1 över-konstapel, 9 vaktkonstaplar och 3 vaktfruar. Förslaget innebär sålunda, att personalen vid befintliga anstalter skulle kunna minskas med 10 befatt-ningshavare. Skulle emellertid i stället för förslaget normaldagschema hit-tills tillämpade regler för det dagliga livet inom de slutna anstalterna för straff- och fängelsefångar alltfort bestå, beräknar utredningen tvärtom en förstärkning nödvändig med ej mindre än 43 befattningshavare.

I fråga om de icke-statliga anstalterna föreslår utredningen, att anstalten Sjöliden, som användes såsom koloni för kvinnligt klientel, snarast nedlägg-es. Kolonien Eleonora torde för lång tid framåt förslå för den öppna vården av kvinnor. Skulle ytterligare behov av öppna platser uppstå, synes det utredningen riktigare, att fångvården finge disponera över någon lämplig villa i Växjös närhet. Vidare föreslås, att den Centralföreningen till stöd för frigivna tillhöriga anstalten Åby, som utnyttjas såsom koloni för manligt klientel, övertages av statsverket med hänsyn till att det ur principiella skäl synes oriktigt, att nämnda formellt privata sammanslutning bedriver fångvårdande verksamhet.

Utredningen har ägnat särskild uppmärksamhet åt rekryteringsförhål-landena inom fångvården. Sedan antalet befattningar i allmän bevakning fastställts, böra dessa tjänster uppehållas av ordinarie och extra ordinarie befattningshavare. I avbidan på att utredningen tagit ställning till personal-behovet vid den planerade räjongindelningen av fångvården bör däremot ordinarie- och extra ordinariesättning ej ske beträffande övriga befattningar annat än efter prövning i varje enskilt fall. Då väntetiden för erhållande av extra ordinarie anställning nu uppgår till över sju år för vaktkonstapelsgra-den, anser utredningen det vara ur rekryterings synpunkt synnerligen be-tydelsefullt att allmänna regler för vinnande av extra ordinarie ställning bli gällande även för fångvården.

För att avhjälpa fångvårdens rekryteringssvårigheter föreslås, att ett antal aspiranter anställas med garanti för ständigt tjänstgöring till dess vederbörande färdigprovats med hänsyn till sin lämplighet och med säker utsikt att, i de fall då provet utfallit väl, vinna extra ordinarie anställning inom den tid som avlöningsreglementet förutsätter, nämligen tre år. Genom att förlägga aspiranttjänsterna gruppvis till vissa större anstalter, varifrån ett antal med dem samverkande anstalter vid behov kunna erhålla aspiranter såsom vikarier, synas aspiranterna kunna utnyttjas på bästa sätt. Det lämpliga antalet aspiranttjänster kan icke fixeras utan en ingående undersökning, som bör verkställas av fångvårdsstyrelsen och taga hänsyn till den årliga avgången av befattningshavare inom fångvården. Ehuru det totala behovet av vaktkonstapelsvikarier aldrig torde understiga 150, föreslår utredningen, att antalet aspiranter nu bestämmes till 75. Skulle det anses olämpligt att ange ett bestämt antal, kan i stället den vägen väljas, att fångvårdsstyrelsen årligen äger anställa så många aspiranter som beräknas kunna vid godkända prov erhålla extra ordinarie anställning inom högst tre år.

Över ifrågavarande förslag avgivna yttranden redovisas i propositionen å s. 58—61.

Utredningen angående personalutbildningen.

Straffverkställighetslagen fastslår, att intagen skall behandlas med fasthet och allvar och med aktning för hans människovärde. Han skall sysselsättas med lämpligt arbete och i övrigt erhålla sådan behandling att hans anpassning i samhället främjas. Skadliga verkningar av frihetsförlusten skola såvitt möjligt förebyggas. Det är enligt fångvårdsutredningens mening tydligt, att om dessa principer angående en anpassningsfrämjande behandling skola kunna tillämpas i praktiken, personalen måste vara väl skickad att utföra behandlingen. Det är med andra ord först och främst frågan om att åstadkomma ett gott personalurval. Den som står i fångvårdens tjänst bör ha förmåga att kunna uppnå och behålla en god kontakt med andra människor och ha en sådan allmän inställning till de intagna som går i linje med lagens humana syn på fångbehandlingen. Aldrig så höga kvalifikationer i andra personlighetshänseenden, intelligens, skicklighet och effektivitet, kunna icke uppväga framträdande brister i kontaktförmågan eller den allmänna inställningen. Den som utväljes bör få en utbildning som rent tekniskt förhöjer den behandlingsförmåga som grundar sig på hans personliga egenskaper. Utredningen förmenar, att en verklig fångvårdsutbildning icke bara kan väntas bli till fördel genom att befattningshavarna bli skickligare utan även kommer att verka starkt lockande på personer, intresserade för människovård, och sålunda automatiskt bidra till en förbättring av rekryteringen.

Utredningen föreslår, att utbildningen av personalen ordnas efter två linjer, av utredningen kallade den läkepedagogiska linjen och anstaltsvårds-

linjen. Till den förra böra hänvisas alla aspiranter på direktörsbefattningar, alltså assistenter och kuratorer. Det kan övervägas att även låta skyddskonsulenter och aspiranter på skyddskonsulenttjänster utbildas på denna linje. Utbildningen på anstaltsvårdslinjen bör omfatta tillsyns- och arbetsledarpersonal. Sådana på sistnämnda linje utbildade tjänstemän som nått goda resultat i arbete och studier böra ha möjlighet att fortsätta sin utbildning på den läkepedagogiska linjen, under förutsättning att vederbörande tillägnar sig den förbättrade grundutbildning som kan vara behövlig. För uppläggningspunkten av utbildningen på den läkepedagogiska linjen bör utgångspunkten vara, att de personer som i fortsättningen anställas inom fångvården på befattningar som kunna leda till direktörstjänst böra äga socialpolitisk, psykologisk eller pedagogisk skolning och helst även ha erfarenhet av praktiskt socialt eller pedagogiskt arbete. De sakkunniga angiva vissa framtidsmål för utbildningen samt den tänkta gången av utbildningen på den läkepedagogiska linjen. Utbildningen på anstaltsvårdslinjen föreslås av fångvårdsutredningen uppdelad i tre avsnitt: aspiranttjänstgöring, grundkurs och påbyggnadskurs. Beträffande vad utredningen förordar i fråga om gången av ifrågavarande utbildning hänvisas till propositionen s. 63—65.

Utredningen föreslår, att under de närmaste fem åren, med början år 1952, anordnas fortbildningskurser för äldre personal enligt följande plan:

1. För administrativ personal — med företrädare för direktörer, assistenter i direkt fångvårdsarbete och kuratorer — en två veckors kurs varje år för högst 30 deltagare per gång. Första året skall kursen behandla allmänna spörsmål inom anstaltspsykologien. Därpå skola följa specialkurser (gruppterapi, djuppsykologi, psyometri, psykiatri).

2. För befattningshavare i befälsställning inom tillsynstjänsten en årlig kurs för 30 deltagare i tre veckor.

3. För befattningshavare inom tillsyns- och arbetsledargrupperna två treveckorskurser årligen. Under de första två—tre åren böra så många som möjligt av den nu utbildade personalen utbildas i dessa kurser. Därefter böra aspiranter som godkänts i den föreslagna nya aspirantutbildningen få företräde.

Vid sidan av denna allmänna personalutbildning föreslår utredningen, att de möjligheter till specialutbildning som nu finnas för arbetsledarpersonal och personal vid de psykiatriska avdelningarna bibehållas och utbyggas på så sätt att även personalen i jordbruksdriften inneslutes i arbetsledarutbildningen.

Kostnaderna för personalutbildningen enligt utredningens förslag beräknas till 102 000 kronor per år, vartill kommer en engångskostnad å 2 000 kronor för kompendium i anstaltspedagogik och handledning i anstaltstjänst. De årliga kostnaderna fördela sig med 48 000 kronor på löner för vikarier och med 54 000 kronor på kursutgifter, reseersättningar m. m. Av sistnämnda belopp avse 500 kronor studienämnden, 500 kronor litteratur,

500 kronor tentamensavgifter, 10 000 kronor en tvåveckorskurs för 30 deltagare i direktörs-, assistent- och kuratorsställning, 13 000 kronor en treveckorskurs för 30 deltagare i föreståndar-, uppsyningsmans- och överkonstapelsställning, 26 000 kronor två treveckorskurser för personal i tillsynstjänst med 30 deltagare i varje kurs och 3 500 kronor utbildning av personal vid de psykiatriska avdelningarna. Vid kostnadsberäkningen har utredningen utgått från bl. a. ett genomsnittspris för kursdeltagarnas resor, beräknat efter tredje klass å järnväg, traktamenten och inackorderingsavgifter efter 11 kronor per person och dygn samt föreläsningarvoden av 40 kronor per timme vid direktörskurs och 30 kronor per timme vid övriga kurser. Härjämte har i fråga om vikariat på direktörs-, assistent- och kuratorstjänster förutsatts, att vikarie samtidigt skall kunna uppehålla sin egen befattning. Då för närvarande 79 500 kronor — varav 42 500 kronor beräknats för vikarier och 37 000 kronor för kursutgifter och reseersättning — stå till förfogande för personalutbildning skulle ett genomförande av utredningens förslag medföra en årlig kostnadsökning av 22 500 kronor.

Yttranden över ifrågasatt förslag redovisas i propositionen å s. 66—69.

Utredningen angående säranstalter för unga fångar.

Enligt särskilt givna direktiv har 1951 års fångvårdsutredning undersökt frågan om anordnande av en särbehandling inom fångvården av yngre manligt klientel som ådömts straffarbete och fängelse. Den 15 oktober 1951 utgjorde det manliga klientelet inom straff- och fängelsefångegrupperna 20 personer i åldern 15—18 år och 125 i åldern 18—21 år, tillhoppa 145 personer, varav cirka 50 hade en strafftid som understeg sex månader. Klientelet var utspritt på 25 anstalter. På öppna anstalter vistades endast omkring 20 intagna.

Utredningen föreslår, att Västerås- och Uppsalaanstalterna avdelas såsom slutna anstalter för den ifrågasatta särbehandlingen av unga fångar, Västeråsanstalten omedelbart och anstalten i Uppsala så snart den efter tillkomsten av en ny ungdomsanstalt för svårbehandlade kan friställas för nya ändamål. Till Västeråsanstalten bör anslutas en koloni. Då icke någon lämplig närbelägen sådan nu finnes, bör nyförvärv ske. För Uppsalaanstaltens del bör kolonien Åby utnyttjas. Till dess att anstalten i Uppsala kan fungera såsom anstalt för yngre straff- och fängelsefångar, böra Västeråsanstalten och den koloni som kan anslutas till densamma utnyttjas för det ungdomliga klientel som enligt fångvårdsstyrelsens mening främst bör komma i fråga för den avsedda särbehandlingen, i första hand givetvis de yngsta. Utbildningen bör ledas av en tekniskt utbildad assistentlärare. För socialtjänsten föreslår utredningen en kurator, verksam på både den slutna och den öppna anstalten. Fängelsebesökarsystem och en livlig fritidsverksamhet böra upptagas. Vad angår Uppsalaanstalten behövs icke någon an-

nan förändring i personalorganisationen än att befattningen som assistentlärare besättes med en person som har erforderlig teknisk utbildning för att kunna ansvara för såväl den teoretiska som den verkstadsmässigt bedrivna utbildningen. För Västeråsanstaltens del föreslås tillkomma en assistentlärare i Ce 22 och en kurator i Ce 17. För nästkommande budgetår föreslår utredningen, att medel beräknas för Västeråsanstaltens del — förutom till kostnader för föreslagen personalökning — till inrednings- och reparationsarbeten, 171 000 kronor, samt till maskin- och inventarieutrustning, 120 000 kronor.

De över utredningens ifrågavarande förslag avgivna yttrandena redovisas i propositionen å s. 71—73.

Anslagsäskanden för budgetåret 1952/53.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt, att anslaget höjes med 1 700 500 kronor på sätt närmare anges å s. 74—77 i propositionen.

Departementschefen.

Till en början erinrar departementschefen därom, att 1950 års riksdag i princip godkänt vissa uppdragna riktlinjer för fångvårdens framtida organisation. I enlighet härmed skulle behövlig omorganisation av fångvården i stort sett genomföras i tre etapper. Därvid skulle upptagas i främsta rummet ungdomsbehandlingen, därnäst det abnorma klientelet's behandlingsfrågor samt slutligen anstaltsfrågorna för det klientel, som icke behöver specialbehandling, och för de häktade. Vid sidan av denna långtidsplanering, som måste kräva en avsevärd tid, skulle bedrivas en korttidsplanering, varvid sikte skulle tagas på de omedelbara behoven. Hela reformarbetet skulle av praktiska skäl verkställas inom justitiedepartementet under ledning av en särskild sakkunnig med biträde av olika experter och under fortlöpande samarbete med strafflagberedningen och fackämbetsverk. Vissa spörsmål beräknades dock kunna föranleda en kommittémässig utredning av sedvanligt slag.

I enlighet härmed har långtidsplaneringen hittills varit koncentrerad på ungdomsbehandlingen. Riksdagen har år 1951 i princip beslutat att en ny anstalt för svårbehandlade inom ungdomsfängelseorganisationen skall komma till stånd. Riksdagen förordade därvid, att en översyn av ungdomsanstaltsutredningens förslag verkställdes i kostnadsbesparande syfte. För fullgörande av detta uppdrag ha sedermera särskilda sakkunniga tillkallats, vilka inom kort komma att avlämna sitt betänkande. Sedan vederbörlig remissbehandling skett, är det departementschefens avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att underställa anslagsfrågan årets riksdag i särskild proposition.

Beträffande korttidsplaneringen hade departementets sakkunnige i början av förra året uppgjort vissa förslag. På 1951 års fångvårdsutredningsprogram kvarstår framför allt frågan om uppdelning av fångvårdsanstalter-

na i räjonger för att förenkla administrationen och begränsa fångtransporterna. I det förslag härom, som väntas bliva färdigställt instundande vår, komma även att behandlas vissa spörsmål om fångvårdens arbetsdrift, psykiatrisk rådgivning rörande fångbehandlingen samt kuratorsverksamheten ävensom övriga frågor angående fångvårdens socialtjänst. Vad beträffar fångvårdsutredningens under år 1951 avgivna förslag anför departementschefen i huvudsak följande.

Det första förslaget avser ordnandet av *fritidsverksamheten* i de anstalter som användas för verkställighet av straffarbete och fängelse. Därmed sammanhänger ett samtidigt överlämnat förslag till *normaldags-schema* för de berörda anstalterna. Normaldagschemat, som innehåller regler för anstaltslivets dagliga rytm — tiden för uppstigning, sänggående, arbete, måltider, promenader i det fria och fritid — samt för de skillnader i behandlingen som skola förekomma i den dagliga rutinen för olika grupper av intagna, utgör i själva verket grunden för utredningens beräkningar av såväl behovet av fritidsverksamhet som personalbehovet. Erfarenheterna från den tid som förflutit, sedan verkställighetsreformen genomfördes, ha övertygat mig om nödvändigheten av att för de kategorier intagna, varom nu är fråga, införa mera detaljerade föreskrifter rörande det dagliga livet i anstalterna än som hittills tillämpats. För närvarande gälla mycket olikartade regler vid skilda anstalter. Det föreslagna normaldagschemat, som jag finner riktigt upplagt med hänsyn till verkställighetslagens utformning, kan förväntas medföra en bättre ordning vid många anstalter, där osäkerhet för närvarande råder beträffande tolkningen av verkställighetslagens bestämmelser. Jag utgår därför ifrån att fångvårdsstyrelsen, på vilken det ankommer att utfärda administrativa föreskrifter av ifrågavarande slag, fullgör detta åliggande så snart förutsättningar härför föreligga. Enligt vad jag inhämtat tillämpas normaldagschemat i huvuddrag försöksvis vid vissa anstalter, där de lokala förhållandena varit gynnsamma härför.

När normaldagschemat blir genomfört torde man alltså få en väl avpassad yttre ram för fångvårdsarbetets bedrivande. I fråga om de tidsavsnitt, som äro avsedda för arbete, måltider, motion och sömn, synes schemat i och för sig ge nödigt utrymme för såväl ordnings- som vårdsynpunkter. Däremot erfordras ytterligare åtgärder för genomförande av schemats fritidsavsnitt, d. v. s. kvällar, lördagseftermiddagar och helgdagsaftnar samt sön- och helgdagar. Erfarenheten har givit vid handen, att det företrädesvis är under dessa tidsmoment, som svårigheter uppstå i fråga om disciplinen inom anstalterna, olämplig påverkan de intagna emellan o. s. v. Ur ordningssynpunkt är det därför icke tillrådligt att medgiva en okontrollerad samvaro mellan alla interner, även de mindre pålitliga, under fritiden. Härvidlag innebär alltså schemat en nödvändig åtstramning av praxis på vissa håll. Å andra sidan måste emellertid understrykas, att det med hänsyn till vårdsynpunkterna icke får bli fråga om någon slags återgång till cellsystemet.

Enligt verkställighetslagen, som i princip avskaffade cellstraffet, skall fången icke blott arbeta tillsammans med andra intagna utan även tillbringa sin fritid med andra, det senare dock i regel endast om ordnad fritidsverksamhet förekommer. Lagen utgår därvid ifrån att sådan verksamhet skall bedrivas i stor utsträckning. Uppfylls icke denna förutsättning, sättas lagstiftningens intentioner ur spel på en mycket betydelsefull punkt. Mot bakgrunden av den verkställda utredningen synes det mig uppenbart, att fritidsverksamheten måste snabbt utvidgas för att normaldagschemats fritidsregler skola kunna tillämpas och nödig förbättring av förhållandena inom fång-

vårdsanstalterna skall kunna åstadkommas. Utredningen föreslår att, i samband med att normaldagschemat sättes i kraft, ett belopp av 120 000 kronor för år räknat — utöver de för sådant ändamål för närvarande anvisade medlen — ställes till förfogande för fritidsverksamhet. Jag biträder i huvudsak vad utredningen i dessa delar föreslagit. Den för ändamålet begärda anslagsökningen torde dock böra begränsas till 106 000 kronor, varav 36 000 kronor böra upptagas under förevarande anslag för arvoden åt fritidsledare och återstoden, 70 000 kronor, under fångvårdsanstalternas omkostnadsanslag. Av olika skäl anser jag, att fritidsledarna icke böra vara heltidstjänstgörande, och förutsätter därför att det för dem beräknade beloppet disponeras på ett flertal deltidsarvoden. Med hänsyn till den stora betydelsen av att normaldagschemat så snart som möjligt bringas i tillämpning bör — därest riksdagen icke reser någon invändning däremot — den planerade utvidgningen av fritidsverksamheten igångsättas redan under innevarande budgetår. Då kostnaderna härför utgå från förslagsvis anvisade poster, är särskild medelsanvisning icke erforderlig för detta budgetår.

I likhet med fångvårdsstyrelsen tillstyrker jag, att nuvarande system med särskilt förordnade predikanter vid de mindre anstalterna avskaffas och ersättes av ett system, som medger friare valmöjligheter bland lämpliga predikanter. På sätt fångvårdsstyrelsen föreslagit böra de för religionsvård, orgelspelning och sångundervisning anvisade medlen lämpligen sammanföras till en särskild post.

Fångvårdsutredningens genomgång av personalbehovet bygger, som förut antytts, på tidsindelningen i normaldagschemat. Ändras schemat på någon punkt, kunna också förutsättningarna för de uppgjorda personalplanerna förändras. Enligt sina direktiv har utredningen sökt att så långt som möjligt begränsa personalåtgången inom den befattningshavargrupp som fullgör tillsynstjänst. Övriga grupper ha i huvudsak lämnats å sido i avbidan på den tidigare omnämnda räjongindelningen av fångvårdens anstalter. Eftersom räjongplanen ej kommer att i nämnvärd grad inverka på personalbehovet inom tillsynstjänsten — utredningen har tagit hänsyn till den beräknade nedgången i antalet fängtransportdagar — anser jag det vara lämpligt, att frågorna rörande hithörande befattningshavares antal och sammansättning m. m. nu prövas.

De allmänna principer, på vilka utredningens förslag grundar sig, finner jag mig kunna godkänna. Bevakningsbefäl bör sålunda alltid finnas tillgängligt i anstalten under dagtid. I viss utsträckning blir det nödvändigt att vid mindre anstalter binda tjänstgöringen för styresmän och assistenter vid ett visst schema för att kunna bereda bevakningsbefälet lindring i söndagstjänstgöringen. Befattningshavarnas individuella tjänstgöringsscheman böra icke innehålla alltför långa tjänstgöringspass.

Vad angår beräkningarna av personalbehovet vid de skilda anstalterna föranleder utredningens förslag endast följande erinringar från min sida. Med hänsyn till det stora antalet häktade vid Härlandafängelset delar jag fångvårdsstyrelsens uppfattning, att en vaktkonstapel utöver de av utredningen beräknade är behöflig för nämnda anstalt. På de skäl som anförts av styrelsen föreslår jag vidare att för Långholmsanstalten beräknas ytterligare en vaktkonstapel för visitationstjänst samt att vid kolonien Halmsjön antalet vaktkonstaplar ökas med en. Då utredningen numera förordal Västeråsanstalten för yngre svårskött klientel — vilket förslag jag, på sätt framgår av det följande, biträder — torde en vaktkonstapel böra överflyttas från Gävle till Västerås. Med hänsyn till säkerhetskraven kan jag icke godtaga organisationsnämndens förslag att ens på prov indraga portvaktstjänsten

nattetid vid fångvårdsanstalterna på Härlanda samt i Malmö och Norrköping.

Utredningens förslag om nedläggande av kvinnoavdelningen vid Långholmsanstalten och mansavdelningen vid anstalten i Växjö är ur fångvårdssynpunkt i princip välbetänkt. Att på samma fångvårdsanstalt förvara både män och kvinnor har nämligen enligt vad erfarenheten visat varit förbundet med stora olägenheter. Då därtill den föreslagna åtgärden, som i praktiken innebär ett byte av avdelningar de båda anstalterna emellan, skulle medföra en personalbesparing på sju befattningshavare, finner jag övervägande skäl tala för förslaget genomförande. Detta torde dock böra ske först sedan möjligheter vunnits att, utan förlängning av undersökningstiden, till annan anstalt överflytta de sinnesundersökningar av manligt klientel, som nu äga rum i Växjö. Därjämte finner jag det naturligt, att hänsyn toges till den av förändringarna berörda personalen.

I enlighet med utredningens förslag komma överläggningar att upptagas med Centralföreningen till stöd för frigivna om överförande av kolonien Åby i kronans ägo. Verksamheten vid kolonien Sjölidan är numera nedlagd.

På sätt fångvårdsstyrelsen ifrågasatt böra i detta sammanhang indragas följande övertaliga befattningar, som ingå i den för koloniorganisationens utbyggande förefintliga personalreserven, nämligen 7 extra vaktkonstaplar och 3 extra ekonomibiträden.

I enlighet med mitt ställningstagande till frågan om fångvårdsanstalternas personalbehov och med hänsyn tagen till tidigare fattade beslut om personaluppsättningarna vid en nyinrättad specialavdelning på Långholmen och vid kolonien Hildero böra medel sålunda beräknas för följande utanför nuvarande anslagsram fallande befattningshavare, nämligen 1 social kurator Cg 17, 1 uppsyningsman Cg 17, 1 arbetsterapeut Cg 13, 1 biträdande husföreståndare Cg 13, 40 vaktkonstaplar Cg 11, 4 biträden i reglerad befordringsgång och 1 deltidsanställd kurator med ett arvode av 1 800 kronor; å andra sidan bör anslaget nedsättas med ett belopp, motsvarande lönen till ett ekonomibitråde i Cg 8. Med hänsyn till ovissheten om tidpunkten för det förordade nedläggandet av mansavdelningen vid anstalten i Växjö böra härutöver tillsvidare beräknas medel även för de till indragning föreslagna sex manliga befattningshavarna vid denna avdelning (1 överkonstapel och 5 vaktkonstaplar) jämte ett biträde i reglerad befordringsgång.

Sedan behovet av bevakningspersonal sålunda blivit klarlagt, ämnar jag beträffande denna kategori inom den närmaste tiden till prövning upptaga frågan om överförande till extra ordinarie ställning av viss extra personal.

Utredningens förslag om upprättande av en aspirantkår finner jag mig böra tillstyrka med hänsyn till de goda verkningar en dylik anordning kan förväntas medföra för rekryteringen till fångvårdsmannabanan. Det torde få ankomma på fångvårdsstyrelsen att, efter ingående undersökning av den årliga avgången av befattningshavare inom fångvården samt av andra på frågan inverkan omständigheter, avgiva förslag till de närmare bestämmelser i ämnet, vilka böra meddelas av Kungl. Maj:t. Förslaget genomförande beräknas icke medföra något ökat medelsbehov.

Fångvårdsutredningens förslag angående personalutbildningen går i stora drag ut på att beträffande nyanställd personal anordna utbildning efter två linjer, dels en s. k. läkepedagogisk linje för personal inom det egentliga vårdarbetet som har socialpolitisk eller akademisk grundutbildning och dels en anstaltsvårdslinje för övrig personal inom tillsynstjänst och arbetsdrift. För redan anställd personal skulle anordnas fortbildningskurser. På längre sikt bör enligt utredningen den s. k. läkepedagogiska utbildningen utformas gemensamt för de nordiska länderna. Den föreslagna

uppläggningsen av utbildningen synes mig i princip riktig och lämplig att läggas till grund för ordnandet av ifrågavarande verksamhet. Tanken på nordisk samverkan på förevarande område anser jag vara ett värdefullt uppslag. Detta har ock mötts av instämmanden från övriga nordiska länder, och inbjudan till överläggningar i ämnet kommer att utgå från svensk sida.

I nuvarande läge är det emellertid icke möjligt att i full utsträckning anordna en så kostnadskrävande personalutbildning som här föreslagits. Det är dock givetvis angeläget, att det nya utbildningsprogrammet igångsättes i den mera begränsade omfattning som förhållandena medgiva. I detta syfte förordar jag att, utöver de för närvarande anvisade medlen, ett belopp av 15 000 kronor beräknas under fångvårdsanstaltens omkostnadsanslag. De sålunda till förfogande stående medlen böra givetvis disponeras på sådant sätt, att de komma fångvården till största nytta. Enligt min mening är det för närvarande mest betydelsefullt att befattningshavare i direktörs-, assistent- och kuratorsställning givas en kursmässig utbildning. Likaså anser jag det vara av särskild vikt att kurser anordnas för föreståndare, uppsyningsmän och överkonstaplar. Därefter bör man, så långt tillgängliga medel förslå, söka upprätthålla utbildningen av arbetsledarpersonal, personal vid de psykiatriska avdelningarna och personal i tillsynstjänst.

I sitt betänkande med förslag angående såranstalter för det yngre, ordinära fångklientelet uttalar fångvårdsutredningen bl. a., att det klientel bland straff- och fängelsefångarna som tillhör 15—18-årsgruppen snarast bör överföras till socialvården. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Förslag till de lagändringar och organisatoriska åtgärder, som härför erfordras, äro för närvarande under utarbetande av sakkunnigutredningar i enlighet med uppdrag som jag meddelat. Intill dess denna reform blivit fullständigt genomförd, är det tyvärr ofrånkomligt att ett antal 15—16- och 17-åringar undergår straffarbete och fängelsestraff med därav följande särskilda risker för att dessa ungdomars sociala tendenser skärpas och deras framtida anpassning till ett laglydigt liv försvåras. Det gäller då att under övergångstiden i möjligaste mån nedbringa dessa skadeverkningar. I detta syfte synes det, såsom utredningen framhåller, nödvändigt att underkasta dessa ungdomar behandling på såranstalter på samma sätt som utredningen förordar för 18—21-årskategorien. I anledning av fångvårdsstyrelsens uttalande om sammanförande av intagna ur den yngsta åldersgruppen med vuxna på kolonier vill jag framhålla, att enligt min mening ett sådant sammanförande ej bör äga rum, sedan fångvården erhållit de planerade nya differentieringsmöjligheterna för ungdom, med mindre alldeles speciella skäl kunna åberopas.

I princip innebär utredningens förslag, att straff- och fängelsefångar under 21 år som regel skola intagas på särskilda öppna eller slutna anstalter. Utredningen räknar med ett behov av två slutna anstalter av medelstorlek och en öppen koloni till vardera anstalten. Jag ansluter mig till förslaget att i en första omgång inreda Västeråsanstalten för det yngsta klientelet och hemställer under kapitalbudgeten om anvisande av härför erforderliga medel. Sedermera bör till denna anstalt anslutas en passande koloni. Längre fram kan det finnas lämpligt att fullfölja planen med att avdela även Uppsalaanstalten och kolonien Åby för den föreslagna särbehandlingen. Till detta senare spørsmål behöver emellertid ställning icke tagas nu.

Jag biträder utredningens förslag om förstärkning av personalen vid Västeråsanstalten med en assistent i Ce 22 såsom skolchef och en kurator i Ce 17. Därjämte finner jag emellertid på de av fångvårdsstyrelsen anförda skälen nödvändigt att utöka bevakningspersonalen vid anstalten med tre

vaktkonstaplar. Då, såsom jag förut anført, en av dessa kan erhållas genom överflyttning av en befattningshavare från Gävleanstalten, krävas såvitt anår ifrågasvarande personalgrupp medel endast för ytterligare två vaktkonstaplar. I avvaktan på fångvårdsutredningens kommande förslag rörande arbetsdriften inom fångvården är jag icke beredd att nu taga ställning till den av fångvårdsstyrelsen väckta frågan om ändrad löneställning för viss arbetsledarpersonal vid anstalten i Västerås.

Mot den föreslagna uppläggningsplanen av utbildning och arbetsdrift har jag intet att erinra liksom ej heller mot det för maskin- och inventarieutrustning för Västeråsanstalten beräknade beloppet. Särskilda medel begäras för sistnämnda ändamål.

Departementschefen erinrar om att beslut innevarande budgetår fattats om inrättande av kolonien Hildero i Malmöhus län för ungdomsfängelse ådömda och en koloni, Sjöboda i Södermanlands län, avsedd för förvarade och internerade. Trots detta har på grund av stegring av fångantalet en betydande överbeläggning måst ske av vissa anstalter, såväl slutna anstalter som kolonier. Den 1 december 1951 var beläggningssiffran 2 810, den högsta som uppnåtts sedan krigstiden i slutet av år 1944. Med hänsyn till det höga fångantalet och behovet av ökat antal öppna vårdplatser anses — ehuru personal redan finnes säkerställd för ännu en ny koloni — erforderliga medel böra beräknas enligt gängse norm för personal till en koloni härutöver. Hinder bör enligt departementschefens mening icke möta att till föreståndare återföra styresmännen vid anstalterna i Halmstad och Hudiksvall. Med uppflyttning till föreståndare i 19 lönegraden följer rätt till särskilt lönetillägg, för närvarande 630 kronor för år. Tjänsten som styresman vid Faluanstalten föreslås tills vidare placerad i direktörsgrad i Ce 27. I samband därmed anses kunna från fångvårdsanstalternas personalförteckning avföras den för anstalten avsedda föreståndarbefattningen i Ca 20 och en å övergångsstat upptagen befattning som direktör i Ca 27. Frågan om beredande av förmånligare löneställning för socialassistenterna anses vara av synnerlig vikt och förutsättes komma att lösas i ett större sammanhang. Till arvoden och särskilda ersättningar beräknas ytterligare 74 000 kronor för sinnenundersökningar. Nu utgående arvode för observationsundersökningar föreslås höjt med 5 kronor till 35 kronor. I fråga om övriga från arvodesposten utgående ersättningar finner departementschefen skäligen föreslå, att höjning genomföres av arvodet till den förste läkare, som förestår den rättspsykiatriska undersökningsavdelningen vid anstalten på Håga, från 1 200 kronor till 1 320 kronor, av arvodet till styresmän vid vissa anstalter för bestyr med kolonier från 300 kronor till 360 kronor, av ersättningen för passning av port och grind vid anstalten i Norrköping från 600 kronor till 700 kronor, av risktillägget för vissa tjänstemän vid säkerhetsanstalterna i Norrköping och Karlstad från 216 kronor till 264 kronor samt av arvodet till styresmannen vid anstalten på Långholmen för bestyr med Stockholms stads rannsakingfångar m. fl. från 1 008 kronor till 1 200 kronor. För att möjliggöra vissa jämkningar av de föregående år fastställda arvodesbeloppen för kroppssjukläkare m. fl. läkare anses anslaget vidare böra uppräknas med

förslagsvis 5 800 kronor. Med anledning av riksdagens beslut angående ändrad lönegradsplacering för viss vård- och ekonomipersonal m. m. anses medel böra beräknas för 2 översköterskor i Ca 14 i stället för Ca 12 samt för 1 översköterska i Ce 14 i stället för Ce 12. Vidare föreslås, att medel beräknas för 4 kanslibiträden i Ca 11 i stället för 4 kontorsbiträden i Ca 8 samt för 1 kontorist i Ce 13 och 2 kanslibiträden i Ce 11 i stället för 3 biträden i reglerad befordringsgång.

Anslaget uppräknas med 414 792 kronor med anledning av den verkställda översynen av anstaltarnas personalbehov, med 36 000 kronor för arvoden åt fritidsledare, med 38 496 kronor för förstärkning av personalen vid såranstalten för unga fångar i Västerås, med 52 092 kronor för personal till en ny koloni, med 5 028 kronor för uppflyttning av uppsyningsmännen vid anstalterna i Halmstad och Hudiksvall till föreståndare, med 2 016 kronor för löne reglering för översköterskor, med 10 044 kronor för löne reglering för biträdespersonal, med 121 872 kronor för arvodesregleringar, med 10 000 kronor för särskilt lönetillägg åt styresmän och assistenter samt med 1 475 500 kronor för ökat rörligt tillägg. Anslaget skulle alltså höjas med 2 165 840 kronor eller i runt tal 2 165 900 kronor.

Motionerna.

I de likalydande motionerna *I: 82* (av fru Sjöström-Bengtsson m. fl.) och *II: 115* (av herr Andersson i Linköping m. fl.) har hemställts, att riksdagen måtte överföra en nu på fångvårdsanstaltarnas övergångsstat uppförd tjänst såsom arbetsledare i Ca 22 till ordinarie stat under tjänstebenenämningen assistent och anvisa medel till därav föranlett provisoriskt lönetillägg, 780 kronor.

I de likalydande motionerna *I: 179* (av fru Sjöström-Bengtsson och herr Bergman) och *II: 236* (av fröken Öberg m. fl.) har hemställts, att anslaget till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar måtte för budgetåret 1952/53 höjas med belopp motsvarande avlöningar till ytterligare två vaktkonstaplar vid fångvårdsanstalten å Härlanda.

I de likalydande motionerna *I: 180* (av herr Holmbäck) och *II: 235* (av herr Olsson i Mellerud m. fl.) har, i vad avser förevarande anslag, hemställts, att riksdagen måtte höja i statsverkspropositionen föreslaget anslag till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar med 11 000 kronor.

I de likalydande motionerna *I: 182* (av herrar Söderquist och Lodenius) och *II: 240* (av herr Gustafsson i Bogla m. fl.) har, i vad avser förevarande anslag, hemställts, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till Fångvårdsanstalterna: Avlöningar med 6 000 kronor till arvoden för fritidsledare.

I motionen *II: 18* (av fru Gärde Widemar m. fl.) har hemställts, att riksdagen vid behandlingen av andra huvudtiteln måtte avslå Kungl. Maj:ts

förslag om nedläggande av kvinnoavdelningen vid fångvårdsanstalten å Långholmen.

I motionen II: 444 (av herr Henriksson) har hemställts, att riksdagen måtte anvisa det belopp, som erfordras för att nu genomföra den av 1951 års fångvårdsutredning föreslagna utbildningsplanen för fångvårdspersonal.

Beträffande de skäl, motionärerna anfört till stöd för sina förslag, hänvisas till motionerna II: 115, II: 236, II: 235, I: 182, II: 18 och II: 444.

Utskottet.

I skilda sammanhang har utskottet tidigare framhållit, att det svenska fångvårdsväsendet icke befinner sig i sådant skick, som svarar mot de straffverkställighetsprinciper, vilka numera äro avsedda att tillämpas. Såsom framgår av propositionen har departementschefen nu i huvudsak förordnat olika av 1951 års fångvårdsutredning avgivna förslag med syfte att åstadkomma en skyndsam förbättring av förhållandena.

Det första förslaget avser ordnandet av fritidsverksamheten i anstalterna för verkställighet av straffarbete och fängelse. Förslaget bygger på ett *normaldagschema*, som innehåller regler för anstaltslivets dagliga gång.

Utskottet ansluter sig till departementschefens uppfattning att införandet av normaldagschemat vid ifrågavarande anstalter och i anslutning därtill en snabb utvidgning av fritidsverksamheten borde kunna utgöra en grund för åstadkommande av en bättre ordning på anstalterna. Utskottet tillstyrker därför i princip vad departementschefen härutinnan föreslagit och har intet att crinra mot att fritidsverksamheten utvidgas redan under innevarande budgetår. Då normaldagschemat innebär en icke genomprövad nyhet — hittills föreliggande erfarenheter av detsamma synas icke tillräckliga för att tillåta ett allsidigt bedömande av dess verkningar i olika hänseenden — förutsätter utskottet likväl att införandet av schemat sker med varsamhet och tills vidare betraktas som en försöksverksamhet. Önskvärt vore enligt utskottets mening exempelvis att schemats regler gjordes i någon mån elastiska, så att styresmännen finge möjlighet att anpassa tillämpningen efter de skilda förhållandena på olika anstalter.

Av det anförda framgår, att utskottet icke kan tillstyrka motionerna I: 182 och II: 240 i vad de avse ökade medel till fritidsledare. Beträffande den i motionerna I: 82 och II: 115 behandlade detaljfrågan är utskottet däremot ense med motionärerna om att fritidsverksamheten vid Skenäsanstalten icke bör få äventyras genom att möjlighet skulle saknas att bereda fortsatt förordnande i lämplig lönegrad å den för nämnda verksamhet avsedda tjänsten. Då slutlig ståndpunkt till frågan om denna tjänstemans lönegradsplacering icke bör tagas, förrän 1951 års fångvårdsutredning hunnit granska även ungdomsanstalterna, förordar utskottet i anledning av

motionerna, att Kungl. Maj:t bemyndigas att, för den händelse den å övergångsstat uppförde arbetsledaren i Ca 22 skulle erhålla pension under budgetåret 1952/53, medgiva fortsatt förordnande för fritidsassistenten vid Skenäs i lämplig icke-ordinarie anställningsform intill utgången av sagda budgetår. Med hänsyn till ovissheten om den å övergångsstat uppförda tjänstemannen verkligen kommer att söka pension under sagda budgetår finner utskottet icke erforderligt att för nyss angivna bemyndigande beräkna särskilda medel.

Fångvårdsutredningen har vidare verkställt en genomgång av personalbehovet.

Utskottet kan i likhet med departementschefen ansluta sig till de allmänna principer, på vilka utredningens förslag grundar sig.

I motionerna I: 179 och II: 236 framhålles, att personalstyrkan för Härlandaanstalten beräknats för låg. Särskilda svårigheter ha enligt vad utskottet inhämtat också förelegat vid denna anstalt. Då det emellertid icke varit möjligt för utskottet att avväga personalbehovet för de olika anstalterna, förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t vid prövningen av personalfrågan tar erforderlig hänsyn till den höga medelbeläggning, som f. n. är rådande vid fångvårdsanstalterna — i stället för en av fångvårdsutredningen antagen medelbeläggning av 2 400 intagna är totalbeläggningen f. n. omkring 3 000 intagna — samt i övrigt beaktar de svårigheter, som i vissa fall kunna vara rådande.

Som av motionen II:18 framgår kunna, vad angår frågan om nedläggande av kvinnoavdelningen vid Långholmen, skäl anföras både för och emot en sådan åtgärd. Utskottet har dock funnit de av departementschefen och utredningen anförda synpunkterna för nedläggandet av kvinnoavdelningen vid Långholmsanstalten och mansavdelningen vid anstalten i Växjö så bärande, att utskottet icke velat motsätta sig departementschefens förslag. Utskottet förutsätter emellertid, att de organisatoriska svårigheter, som kunna uppstå, bliva föremål för ingående prövning innan slutlig ställning toges till ifrågavarande omorganisation.

Vid besök å kolonien Åby har utskottet fått ett gott intryck av verksamheten där. Utskottet, som förutsätter att vid de förestående förhandlingarna möjligheterna undersökas att i pensionshänseende ansluta anstaltens befattningshavare till statens pensionsanstalt, är icke berett att nu taga ställning till frågan om anstaltens överförande i kronans ägo.

Fångvårdsutredningens förslag angående personalutbildningen går i stora drag ut på att beträffande nyanställd personal anordna utbildning efter två linjer, nämligen dels en s. k. läkepedagogisk linje och dels en anstaltsvårdslinje. För redan anställd personal skulle anordnas fortbildningskurser.

Utskottet har tidigare givit uttryck åt uppfattningen, att personaluppsättningen är av utomordentlig betydelse för att de resultat skola uppnås, till vilka den nuvarande straffverkställigheten syftar. Det har därför ansetts angeläget att finna de rätta formerna för rekrytering och utbildning

av fångvårdspersonalen. Utskottet har emellertid som sin mening framhållit, att man härvidlag rent allmänt sett icke får överdriva betydelsen av teoretisk utbildning i olika avseenden. Stor vikt bör i stället fästas vid vederbörandes personliga lämplighet för en verksamhet av ifrågavarande slag.

Utskottet har icke funnit anledning frågå vad utskottet sålunda tidigare uttalat. Härav följer att utskottet anser att den föreslagna uppläggningsen av utbildningen bör uppfattas som ett försök, vari man efter hand får vidtaga de jämkningar som de successiva erfarenheterna göra påkallade. Även om utskottet förordar, att utbildningsverksamheten enligt av departementschefen förordade linjer omedelbart påbörjas på försök, har utskottet icke kunnat undgå att finna vissa av fångvårdsutredningens förslag i behov av ytterligare prövning. Sålunda synes benämningen »läkepedagogisk linje» böra utbytas mot en benämning som klarare anger syftet att göra deltagarna skickade att handhava anstaltsvård. Såsom i motionerna I: 180 och II: 235 framhållits förefaller det vidare i skilda hänseenden mindre välbetänkt, att personalen i högre grader skulle äga företräde till den utbildning, som närmast kan komma i fråga. Utskottet anser för sin del lika angeläget att personalen i tillsynstjänst, som genom den direkta dagliga kontakten i första hand skall påverka klientelet, erhåller den utbildning som kan bjudas.

För att möjliggöra anordnande av utbildning för personal i tillsynstjänst även vid ungdomsanstalterna förordar utskottet att motionerna I: 180 och II: 235 samt II: 444 bifallas på det sätt, att för utbildningsändamål under budgetåret 1952/53 anvisas 7 000 kronor utöver det av departementschefen äskade beloppet. Ökningen bör i sin helhet falla på fångvårdsanstalternas omkostnadsanslag. I vidare mån är utskottet icke berett att tillstyrka ifrågavarande motioner. Utskottet, som under nästföljande punkt tillstyrker bifall till motionerna i nu angiven utsträckning, föreslår därför att de avslås i vad de avse förevarande anslag.

Vad departementschefen anfört i fråga om sår anstalter för det yngre, ordinarie fångklientelet föranleder icke, liksom ej heller vad som i övrigt anförts i nu förevarande sammanhang, erinran från utskottets sida.

Utskottet vill slutligen anmäla, att utskottet, som under hösten 1951 var i tillfälle att närmare studera förhållandena vid fångvårdsanstalterna i Uppsala och å Skenäs samt vid kolonien Åby, i år avlagt besök vid fångvårdsanstalten å Långholmen.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

I. besluta, att motionerna I: 182 och II: 240, i vad de avse ökade medel till fritidsledare, icke må av riksdagen bifallas;

II. besluta, att motionerna I: 180 och II: 235 samt II: 444, i vad de avse förevarande anslag, icke må av riksdagen bifallas;

III. beträffande förslaget i motionerna I: 82 och II: 115 om överförande av en tjänst å övergångsstat såsom arbets-

ledare i Ca 22 till ordinarie stat under tjänstebestämmelsen
assistent godkänna vad utskottet anfört;

IV. besluta, att motionen II: 18 icke må av riksdagen bifallas;

V. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 179 och II: 236

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga de ändringar i fångvårdsanstaltens personalförteckning, vilka angivits i statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för den 4 januari 1952;

b) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsanstalterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	3 828 600
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	370 700
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	3 900 900
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 449 000

Summa kronor 10 549 200

c) till *Fångvårdsanstalterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 10 549 200 kronor.

32:o) *Fångvårdsanstalterna*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 36, s. 86—89) föreslagit riksdagen att till *Fångvårdsanstalterna*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 420 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 4 005 000 kronor.

Departementschefen tillstyrker höjning av posterna till utspisning med 260 000 kronor, till omkostnader för permitterade, frigivna och utskrivna med 70 000 kronor och till understöd åt intagnas familjer med 10 000 kronor. Vidare förordas uppräknings av posterna till sjukvård m. m. för personal med 15 000 kronor, till bränsle, lyse och vatten med 200 000 kronor, till övriga expenser med 50 000 kronor, till inköp och underhåll av inventarier med 25 000 kronor, till renhållning av fängelseområden och fängelselokaler med 40 000 kronor, till beklädnad och sängkläder med 480 000 kronor, till hälso- och sjukvård med 25 000 kronor, till fångtransport med 125 000 kronor och till tjänstedräkt åt befattningshavare med 30 000 kronor. För undervisning och fritidssysselsättning under omkostnadsanslaget beräknas ytterligare 70 000 kronor. Departementschefen anser lämpligt, att för personalutbildning avsedda medel i fortsättningen sammanföras under en särskild

post. Till denna post böra på grund härav överföras dels 25 000 kronor från posten till reseersättningar, dels ock 12 000 kronor från posten till diverse utgifter. Därjämte föreslås, att för ändamålet anvisas ytterligare ett belopp av 15 000 kronor. Posten till utbildning av personal uppföres sålunda med 52 000 kronor. Posten till reseersättningar föreslås höjd med 2 000 kronor samt posten till diverse utgifter nedsatt med likaledes 2 000 kronor. Anslaget höjes alltså med 1 415 000 kronor till 5 420 000 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehåft följande motioner, i vad de avse förevarande anslag, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Holmbäck* (I: 180) och den andra inom andra kammaren av herr *Olsson* i Mellerud *m. fl.* (II: 235), i vilka hemställes, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till Fångvårdsanstalterna: Omkostnader, posten till utbildning av personal, med 31 500 kronor,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Sunne* och *Weiland* (I: 181) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 325), i vilka hemställes, att riksdagen måtte höja det av Kungl. Maj:t föreslagna anslaget till Fångvårdsanstalterna: Omkostnader, i vad angår reseersättningar och expenser, till det av fångvårdsstyrelsen begärda beloppet,

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrarna *Söderquist* och *Lodenius* (I: 182) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafsson* i Bogla *m. fl.* (II: 240), i vilka hemställes, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till Fångvårdsanstalterna: Omkostnader med 10 000 kronor till inköp och underhåll av inventarier och med 18 000 kronor till undervisning och fritidssysselsättning,

dels ock en av herr *Henriksson* inom andra kammaren väckt motion (II: 444), vari hemställes, att riksdagen måtte anvisa det belopp som erfordras för att nu genomföra den av 1951 års fångvårdsutredning föreslagna utbildningsplanen för fångvårdspersonal.

Beträffande de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till motionerna II: 235, II: 325, I: 182 samt II: 444.

Utskottet. Av motsvarande skäl som av utskottet åberopats under punkt 30:o) i detta utlåtande till stöd för avslagsyrkandet å motionerna I: 181 och II: 325 i vad de avse det under sagda punkt behandlade anslaget, avstyrker utskottet nämnda motioner jämväl i vad de avse nu förevarande anslag.

Med hänsyn till det ekonomiska läget kan utskottet icke heller tillstyrka yrkandet i motionerna I: 182 och II: 240 om uppräknig av nu ifrågavarande anslag med 10 000 kronor till inköp och underhåll av inventarier samt 18 000 kronor till undervisning och fritidssysselsättning.

Under hänvisning till vad utskottet under nästföregående punkt anfört

förordar utskottet att den av departementschefen föreslagna posten till utbildning av personal i anledning av motionerna I: 180 och II: 235 samt II: 444 uppräknas från 52 000 kronor med 7 000 kronor till 59 000 kronor.

Departementschefens förslag har i övrigt icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 180 och II: 235 ävensom II: 444 samt med avslag å motionerna I: 181 och II: 325 samt I: 182 och II: 240, samtliga motioner i vad de avse förevarande anslag, till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 427 000 kronor.

33:o) **Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 37, s. 90) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m. för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 43 000 kronor.

Under kapitalbudgeten komma i enlighet med förslag av 1951 års fångvårdsutredning att begäras medel för ombyggnad av fångvårdsanstalten i Västerås — innefattande bland annat inredning av verkstadslokaler — i samband med anstaltens omändring till säranstalt för unga fångar. För maskin- och inventarietrustning vid denna anstalt anser departementschefen böra anvisas ett belopp av 120 000 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Maskin- och verktygsutrustning m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 kronor.

34:o) **Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier.** Kungl. Maj:t har (punkt 38, s. 90 och 91) föreslagit riksdagen att till Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 87 000 kronor.

Till inköp av inventarier m. m. för fångkolonier har anslag senast upptagits å riksstaten för budgetåret 1950/51, då ett reservationsanslag av 88 000 kronor anvisades för ändamålet. Med anslaget avsågs att, jämte befintlig reservation å ett äldre anslag för samma ändamål, täcka de till 120 000 kronor beräknade kostnaderna för utrustning av tre kolonier med inventarier m. m. Straffverkställighetsreformen har nödvändiggjort en betydande utbyggnad av fångvårdens kolonisystem. För inköp av nya kolonier ha inves-

teringsanslag anvisats av 1945 och 1947 års riksdagar. Av dessa anslag återstår ett avsevärt belopp, huvudsakligen beroende därpå att åtskilliga nya kolonier kunnat inrättas på kronojord. För förvärv av i fångvårdsstyrelsens framställning berörda nya kolonier erfordras därför icke någon ytterligare medelsanvisning. Hinder anses ej böra möta att med anlitan­de av ifrå­gavarande investeringsanslag inköpa även egendomen Ödevata, vilken för närvarande arrenderas av kronan för koloniändamål. För utrustning av nu avsedda nya kolonier och övertagande av inventarier på egendomen Ödevata i samband med förvärv av egendomen begäras ytterligare medel. Departementschefen kan tillstyrka att anslag för ändamålet upptages med 87 000 kronor.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Inventarier m. m. för fångkolonier* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 87 000 kronor.

35:o) **Fångvårdsanstalterna: Montering och transport av baracker m. m.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 39, s. 91 och 92), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Fångvårdsanstalterna: Montering och transport av baracker m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

36:o) **Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården, m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 40, s. 92—94) föreslagit riksdagen att till Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården, m. m. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 50 600 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 166 000 kronor.

Den ökning av driftkostnaderna vid det av föreningen Skyddsvärnet i Stockholm disponerade Björkahemmet, som inträtt sedan nu tillämpat avtal rörande hemmet ingicks, anser departementschefen otvivelaktigt motivera en höjning av nu utgående ersättningsbelopp. En höjning med kronor 2: 50 till kronor 12: 50 för intagen och dag synes departementschefen skälig. Hinder förutsättes ej möta för Kungl. Maj:t att fastställa ny överenskommelse med föreningen Skyddsvärnet i Stockholm i enlighet härmed. Det högre ersättningsbeloppet anses därvid skäligen böra bestämmas att utgå från och med den 1 juli 1951. För nästa budgetår beräknas under anslaget i enlighet härmed ett belopp av 45 600 kronor för verksamheten vid Björkahemmet. Härutöver anses, med hänsyn till att verksamheten vid egendomen Sjölid­den numera nedlagts och att egendomen Åby föreslagits bli­va överförd i fångvårdens ägo, erforderligt att räkna endast med ett medelsbehov såsom hit-

tills av 5 000 kronor till avgifter för inackordering i enskilda hem av personer som ådömts ungdomsfängelse. I enlighet härmed anses anslaget böra bestämmas till 50 600 kronor.

Utskottet har under punkt 31:o i detta utlåtande förklarat sig icke berett att taga ställning till frågan om överförande av anstalten Åby till statsverket. Då slutlig ställning icke behöver tagas till denna fråga i år, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså,

att riksdagen må till *Ersättning för vård av fångar på anstalter, som ej tillhöra fångvården, m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 50 600 kronor.

37:o) **Interneringsnämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt 41, s. 94—96) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad stat för interneringsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels till Interneringsnämnden för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 67 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 56 000 kronor.

Ett förslag om att förändra sekreterarbefattningen hos nämnden till extra ordinarie kan departementschefen i rådande läge icke biträda. Däremot tillstyrkes att medel beräknas för ytterligare ett heltidsanställt biträde i reglerad befordringsgång, varvid dock de för tillfällig skrivhjälp m. m. beräknade medlen anses böra nedsättas med 3 000 kronor; merkostnaden begränsas härigenom till 3 300 kronor i avrundat tal. I anslutning till den genomförda förhöjningen av rörliga tillägget anses för arvoden åt nämndens sekreterare och vikarie för denne böra anvisas ytterligare 3 700 kronor. Posten till rörligt tillägg föreslås vidare ökad med 2 300 kronor. För omkostnader föreslås en uppräknig med 2 200 kronor. Anslagsökningen uppgår sålunda till 11 500 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer alltså, att riksdagen må

a) fastställa följande stat för interneringsnämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Stat.

Avlöningar.

1. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	33 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m., <i>förslagsvis</i>	16 600
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	5 300

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, förslagsvis	11 900
	Summa kronor 67 500;

b) till *Interneringsnämnden* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 67 500 kronor.

38:o) **Ungdomsfängelsenämnden.** Kungl. Maj:t har (punkt 42, s. 96 och 97) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad stat för ungdomsfängelsenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels ock till Ungdomsfängelsenämnden för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 26 400 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 23 000 kronor.

Departementschefen kan av hänsyn till det rådande ekonomiska läget ej biträda ett förslag av fångvårdsstyrelsen om att inrätta en heltidstjänst i Cg 30 för nämndens sekreterare. Då departementschefen finner skäligt att viss höjning sker beträffande de för sekreteraren och dennes vikarie beräknade arvodena, föreslås att anslaget på grund härav uppräknas med 300 kronor. För omkostnader beräknas en ökning med 1 100 kronor, varav 600 kronor för reseersättningar och 500 kronor för expenser. Höjningen av rörliga tillägget föranleder en uppräkning med 2 000 kronor. Anslaget ökas sålunda med tillhoppa 3 400 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Albert Hermansson* och herr *Elmgren* (I: 249) och den andra inom andra kammaren av herrar *Wiklund* i Stockholm och *Andersson* i Linköping (II: 324), hemställes, att riksdagen måtte besluta att sekreterarbefattningen hos ungdomsfängelsenämnden skall förändras till heltidstjänst i Cg 30 samt anvisa därav föranledd höjning av anslaget till ungdomsfängelsenämnden.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 249.

Utskottet tillstyrker departementschefens förslag, vilket i vad det avser frågan om en heltidstjänst för nämndens sekreterare bestämts av hänsyn till det rådande ekonomiska läget. Av detta ställningstagande följer, att utskottet avstyrker motionerna I: 249 och II: 324.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 249 och II: 324

a) fastställa följande stat för ungdomsfängelsenämnden, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Stat.

A v l ö n i n g a r.

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i> ..	100
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	7 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal m. m. ..	9 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	2 800

O m k o s t n a d e r.

Omkostnader, <i>förslagsvis</i>	7 500
---------------------------------------	-------

Summa kronor 26 400;

b) till *Ungdomsfängelssenämnden* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 26 400 kronor.

39:o) **Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 43, s. 97), vilket innebär oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Länsstyrelsernas kostnader för fångtransport* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 250 000 kronor.

40:o) **Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har (punkt 44, s. 97—100) föreslagit riksdagen att dels fastställa av departementschefen förordad avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53, dels till Skyddskonsulentorganisationen: Avlöningar för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 324 700 kronor.

En inom justitiedepartementet under hösten 1951 företagen undersökning angående läget inom skyddsverksamheten visar i huvudsak följande.

Den 1 oktober 1951 stodo 8 996 villkorligt dömda under övervakning och 896 villkorligt frigivna under tillsyn (91 % resp. 9 % av sammanlagda antalet, 9 892). Övervakning och tillsyn besörjdes i 4 684 fall (47 %) av personer, yrkesmässigt verksamma inom socialvården, därav i 228 (2 %) av skyddskonsulenter eller skyddsassistenter, i 2 001 (20 %) av tjänstemän vid skyddsföreningarna samt i 2 455 (25 %) av tjänstemän vid fångvårdsanstalter, anstalter tillhörande barnvården, alkoholistanstalter och arbetsförmedlingar eller av andra socialvårdstjänstemän. Antalet övervakare och tillsynsmän var 4 784. Av dessa hade 4 589 1—5 uppdrag var, 116 6—10 uppdrag, 28 11—15 uppdrag, 16 16—20 uppdrag, 5 21—25 uppdrag, 16 26—50 uppdrag, 4 51—75 uppdrag, 1 76—100 uppdrag, 3 101—125 uppdrag, 5 126—150 uppdrag samt 1 151—175 uppdrag. Av de 14 övervakare och tillsynsmän, som hade mer än 50 uppdrag var, tillhörde 7 första skydds-

konsulentdistriktet (Stockholms stad) och återstående 7 sjunde distriktet (Göteborgs och Bohus samt Hallands län). Dessa 14 personer voro alla heltidsanställda tjänstemän vid skyddsförening. Av de 2 001 övervaknings- och tillsynsuppdrag, som omhänderhades av tjänstemän vid skyddsföreningarna, kommo 834 på första distriktet och 885 på sjunde distriktet. En jämförelse med vid en föregående undersökning framkomna uppgifter, vilka avsågo läget den 1 september 1950, giver vid handen bl. a. att antalet villkorligt dömda under övervakning ökat nära 12 % från 8 064 till 8 996 och att också antalet villkorligt frigivna under tillsyn visar en mindre ökning med drygt 5 % från 852 till 896. Ökningen av antalet villkorligt dömda är mest framträdande i Stockholmsdistriktet (24 % från 1 797 till 2 221) och i Göteborgsdistriktet (20 % från 1 083 till 1 297). Antalet övervakare och tillsynsmän har stigit med nära 9 % från 4 404 till 4 784. Över 150 uppdrag hade vid den senaste undersökningen en person mot två vid den förra; antalet personer med mer än 100 resp. 50 uppdrag har däremot stigit från 4 till 9 resp. 10 till 14.

Departementschefen anser det angeläget att frivilliga krafter i väsentligt vidgad omfattning tagas i anspråk såsom övervakare och tillsynsmän. Särskilt anser departementschefen böra eftersträvas att till ifrågavarande verksamhet knyta representanter för ledande idrotts- och ungdomsorganisationer samt andra ideella folkrörelser. Med hänsyn till den inträdda ökningen av övervaknings- och tillsynsklientelet kunna enligt departementschefen samtidigt vissa skäl åberopas för en utbyggnad av den fasta skyddskonsulentorganisationen. I nuvarande läge är departementschefen dock förhindrad att framlägga förslag härom. Emellertid tillstyrkes att ett belopp av 10 000 kronor anvisas för anställande mot arvode av en skyddsassistent i åttonde skyddskonsulentdistriktet. Departementschefen anser vidare skäligt, att det till skyddskonsulenten i femte distriktet (Gotlands län) nu utgående årsarvodet av 1 500 kronor höjes till 1 700 kronor. Den automatiska utgiftsökningen på grund av genomförd höjning av rörliga tillägget, löneklassuppflyttningar m. m. kan beräknas till 55 100 kronor. Anslaget skulle sålunda höjas med 65 300 kronor.

I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Johannesson* (I: 250) och den andra inom andra kammaren av herr *Ohlsson* i Kastlösa (II: 364), i vilka hemställts, att riksdagen dels anvisar 10 000 kronor till kursverksamhet för tillsyningsmän och övervakare, dels begär utredning angående skyddskonsulentorganisationens behov och resurser, dels ock förordar att arbetsmarknadsstyrelsens kansli förstärkes med en tjänsteman med specialuppgift att biträda vid handläggning av ärenden rörande de förut dömdas yrkesvägledning och inpassning i arbetslivet,

dels en av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.* inom andra kammaren väckt motion (II: 239), vari, såvitt nu är i fråga, hemställts, att tre arvodes-tjänster som skyddsassistenter inom den öppna kriminalvården förändras till extra ordinarie-tjänster.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionerna I: 250 och II: 239.

Utskottet. Lagstiftningen om kriminalvård i frihet har lett till en mycket stark ökning på senare år av det klientel, som står under övervakning och tillsyn, en ökning, som hittills icke resulterat i motsvarande effektivisering och förbättring av övervaknings- och tillsynsapparaten. Om icke de friare vårdformerna ur samhällets synpunkt skola visa sig förfelade, är det ofrånkomligt att skyddsarbetet på detta område kan bedrivas på mest ändamålsenliga sätt.

Den i propositionen lämnade redogörelsen för läget inom skyddsverksamheten under hösten 1951 visar, att övervakning och tillsyn icke i tillfredsställande omfattning besörjdes av personer, som icke äro anställda inom socialvården.

I motionerna I: 250 och II: 364 har föreslagits, att riksdagen skall anvisa 10 000 kronor till kursverksamhet för tillsynsmän och övervakare. Utskottet delar i princip motionärernas uppfattning, att dylika kurser kunde vara värdefulla för att stimulera intresset och förbättra övervakarnas och tillsynsmännens förutsättningar för att fullgöra uppdragen. Även det i motionen II: 239 gjorda uttalandet om justering av de till övervakare och tillsynsmän utgående arvoden på sådant sätt, att deras realvärde återställs, synes utskottet värt beaktande. Däremot kan utskottet icke tillstyrka förslaget i sistnämnda motion om förändring av tre arvodestjänster som skyddsassistenter till e. o.-tjänster. Utskottet förutsätter emellertid att denna fråga blir föremål för Kungl. Maj:ts prövning. Icke heller förslaget i motionerna I: 250 och II: 364 om förstärkning av arbetsmarknadsstyrelsens kansli med en tjänsteman med specialuppgift att biträda vid handläggning av ärenden rörande de förut dömdas yrkesvägledning och inpassning i arbetslivet kan av utskottet förordas, då förslaget principiellt sett skulle innebära en sammanblandning av arbetsuppgifter för skyddskonsulentorganisationen och arbetsmarknadsorganisationen.

I anslutning till det nu anförda och med hänvisning till vad riksdagen uttalat såväl år 1950 som år 1951 angående skyddskonsulentorganisationens problem förutsätter utskottet att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga erforderlig uppmärksamhet och för riksdagen framlägger de förslag, som kunna anses erforderliga. I vidare mån är utskottet icke berett att tillstyrka ifrågasvarande motioner.

Kungl. Maj:ts förslag ha icke givit utskottet anledning till erinran.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må

I. i anledning av motionerna I: 250 och II: 364 samt motionen II: 239, i vad den avser förevarande anslag, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet ovan anförts;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

a) fastställa följande avlöningsstat för skyddskonsulentorganisationen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	1 700
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal	324 000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	64 300

Summa kronor 390 000;

b) till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 390 000 kronor.

41:o) *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader*. Kungl. Maj:t har (punkt 45, s. 101) föreslagit riksdagen att till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 94 500 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 86 500 kronor.

Fångvårdsstyrelsen hemställer att anslaget höjes med 16 000 kronor, att lika fördelas på posterna till reseersättningar och expenser. Höjningarna motiveras med de inträdda prisstegringarna samt, såvitt avser expensposten, därjämte med att denna anses för knappt beräknad. *Departementschefen* anser, att medelsanvisningen till reseersättningar bör höjas med 8 000 kronor. Från posten till expenser skall avgå det under densamma för innevarande budgetår för engångsutgifter beräknade beloppet, 10 000 kronor. Med hänsyn till prisstegringar m. m. förordar departementschefen emellertid, att posten uppföres med oförändrat belopp.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sunne* och *Weiland* (I: 181) och den andra inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* (II: 325), har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen måtte höja det i statsverkspropositionen upptagna anslaget till *Skyddskonsulentorganisationen*: *Omkostnader*, i vad angår expenser, till det av fångvårdsstyrelsen begärda beloppet.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 325.

Utskottet. Under hänvisning till vad utskottet under punkt 30:o) i detta utlåtande anfört i anledning av motionerna I: 181 och II: 325 är utskottet icke berett att tillstyrka dessa motioner i vad de avse förevarande anslag.

Kungl. Maj:ts förslag har icke givit anledning till erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 181 och II: 325, i vad de avse förevarande anslag, till *Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 94 500 kronor.

42:o) **Övervakning av villkorligt dömda.** Kungl. Maj:t har (punkt 46, s. 101 och 102) föreslagit riksdagen att till Övervakning av villkorligt dömda för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 475 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär oförändrad medelsanvisning. Den av 1950 års riksdag beslutade höjningen av övervakarnas arvoden föranledde en uppräknings från 200 000 till 475 000 kronor.

I en av herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.* inom andra kammaren väckt motion (II: 239) har, såvitt nu är i fråga, hemställts, att riksdagen till återställande av realvärdet hos arvodena åt frivilliga övervakare medverkar till en justering av dessa genom att bevilja ett förslagsanslag å 570 000 kronor till dylika arvoden.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Utskottet har från fångvårdsstyrelsen under hand inhämtat, att anslaget vid den av 1950 års riksdag beslutade höjningen av övervakarnas arvoden uppräknades för högt. Anledningen härtill har angivits vara dels att övervakningstiderna beräknats regelmässigt bliva tre år, medan de i själva verket ofta sättas kortare, och dels att en eftersläpning förekommer så till vida att räkningar, lydande å tidigare gällande, lägre övervakningsarvoden alltjämt inkomma. Från fångvårdsstyrelsens sida har uttalats, att en nedräkning av anslaget för budgetåret 1952/53 med 125 000 kronor syntes möjlig. Med hänsyn till de osäkra faktorer som påverka belastningen förordar utskottet, att anslaget för nästa budgetår tillfälligt nedräknas med allenast 50 000 kronor till 425 000 kronor.

Under punkt 40:o) i detta utlåtande har utskottet beträffande yrkandet i motionen II: 239 om justering av arvodena till övervakare och tillsynsmän uttalat, att det synes utskottet värt beaktande. I vidare mån kan utskottet icke tillstyrka detsamma.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 239, i vad den avser förevarande anslag, till *Övervakning av villkorligt dömda* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 425 000 kronor.

43:o) Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl. Kungl. Maj:t har (punkt 47, s. 102) föreslagit riksdagen att till Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag innebär oförändrad medelsanvisning. Anslaget uppräknades av 1950 års riksdag från 30 000 kronor till 75 000 kronor.

I en av herr *Wiklund* i Stockholm m. fl. inom andra kammaren väckt motion (II: 239) har, såvitt nu är i fråga, hemställts att riksdagen till återställande av realvärdet hos arvoden å t frivilliga tillsyningsmän medverkar till en justering av dessa genom att bevilja ett förslagsanslag å 90 000 kronor till dylika arvoden.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen.

Utskottet hänvisar beträffande motionen II: 239 i vad den avser förevarande anslag till vad utskottet under nästföregående punkt anfört. Av enahanda skäl som där angivits är utskottet icke berett att tillstyrka motionen såvitt nu är i fråga.

Då Kungl. Maj:ts anslagsberäkning icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 239, i vad den avser förevarande anslag, till *Tillsyn över villkorligt frigivna m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 75 000 kronor.

44:o) Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. Kungl. Maj:t har (punkt 48, s. 102 och 103) föreslagit riksdagen att till Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl. för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 165 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 140 000 kronor.

Fångvårdsstyrelsen har hemställt om en ökning av anslaget med 60 000 kronor. Höjningen motiveras dels med ökningen av klientelet och det som följd därav stegrade hjälpbehovet, dels ock med inträdda kostnadsstegringar för uppehälle, hyra, kläder m. m. Av dessa skäl anser departementschefen en uppräknings av anslaget starkt påkallad. För närvarande kan departementschefen emellertid ej tillstyrka en höjning med mer än 25 000 kronor. Härmed anses i främsta rummet böra tillgodoses hjälpverksamheten i de största städerna, där klientelökningen är mest betydande.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Sten* och *Sunne* (I: 183) och den andra inom andra kammaren av

herr *Wiklund* i Stockholm *m. fl.* (II: 238), har hemställts, att riksdagen måtte besluta att till understöd åt verksamhet för frigivna fångar *m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisas ett anslag av 200 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen II: 238.

Utskottet. Vad av fångvårdsstyrelsen samt i motionerna I: 183 och II: 238 anförts har övertygat utskottet om att behov av ökad medelsanvisning föreligger för ifrågavarande ändamål. Utskottet, som under punkt 42:o) i detta utlåtande förordat en minskning av anslaget till övervakning av villkorligt dömda, anser sig likväl icke kunna förorda att det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet uppräknas med mer än 25 000 kronor.

Utskottet vill framhålla önskvärdheten av att frågan om understöd åt verksamhet för frigivna fångar *m. fl.* blir föremål för närmare prövning. Vid denna prövning bör särskilt beaktas att största möjliga likställighet i avseende å förmånerna åstadkommes mellan olika kategorier anstaltsvårdade.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t giva tillkänna vad utskottet anført i fråga om önskvärdheten av en prövning av den verksamhet, som avses med förevarande anslag;

b) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 183 och II: 238 till *Understöd åt verksamhet för frigivna fångar m. fl.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 190 000 kronor.

45:o) **Bidrag till svenska skyddsförbundet.** Kungl. Maj:t har (punkt 49, s. 103) föreslagit riksdagen att till Bidrag till svenska skyddsförbundet för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 125 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 100 000 kronor.

En uppräknning av anslaget anser departementschefen nödvändig, särskilt med hänsyn till angelägenheten av att föreningen Skyddsvärnet i Göteborg skall kunna fortsätta sin verksamhet i oförminskad omfattning. För närvarande kan departementschefen emellertid icke tillstyrka höjning av anslaget med mer än 25 000 kronor.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herrar *Göransson* och *Mogård* (I: 330) och den andra inom andra kammaren av herr *Gustafson* i Göteborg (II: 437), har hemställts, att dels ett anslag av 48 000 kronor upptages å tilläggsstat för budgetåret 1951/52 att täcka brist hos Skyddsvärnet i Stockholm och Skyddsvärnet i Göteborg, dels att anslaget till svenska skyddsförbundet för budgetåret 1952/53 höjes till 168 000 kronor.

Beträffande de skäl, motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen I: 330.

Utskottet. Även i detta fall har vad i ärendet förekommit givit utskottet den uppfattningen, att en ökad medelsanvisning är påkallad. I rådande läge anser sig utskottet dock icke kunna tillstyrka att medel anvisas å tilläggsstat för budgetåret 1951/52. Utskottet förordar i stället, att för tillgodoseende av de mest trängande behoven det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet för budgetåret 1952/53 uppräknas med 25 000 kronor till 150 000 kronor.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 330 och II: 437 till *Bidrag till svenska skyddsförbundet* för budgetåret 1952/53 anvisa ett anslag av 150 000 kronor.

Diverse.

46:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond. Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 50, 51 och 52, s. 104) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1952/53 såsom förslagsanslag anvisa

a) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Fångvårdsstyrelsens delfond* 879 000 kronor;

b) till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* 851 000 kronor;

c) till *Ersättning till statens domäners fond för upplåten mark* 41 300 kronor.

47:o) **Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.** Kungl. Maj:t har (punkt 53, s. 105) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

Ifrågavarande bidragsverksamhet handhaves av en särskild nämnd, kallad nämnden för utgivande av förvaltningsrättsliga publikationer. Med hänsyn till befintlig reservation å anslaget vid utgången av budgetåret 1949/50, 96 345 kronor, erfordrades icke någon medelsanvisning under anslaget för innevarande budgetår. Vid senaste budgetårsskifte uppgick reservationen till 136 354 kronor. Anslaget anses — i avvaktan på att behov av ytterligare medel blir aktuellt — böra uppföras med ett formellt belopp av 100 kronor.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag och hemställer, att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av författningskommentarer m. m.* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 100 kronor.

48:o) **Bidrag till utgivande av lagsamling.** Kungl. Maj:t har (punkt 54, s. 105 och 106) föreslagit riksdagen att till *Bidrag till utgivande av lagsamling* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

Anslaget är i gällande riksstat uppfört med 125 000 kronor.

Vid behandlingen av anslagsfrågan vid 1951 års riksdag påpekade statsutskottet angelägenheten av att under rådande ekonomiska förhållanden möjligheterna att nedbringa kostnaderna under anslaget noggrant prövades. Sålunda borde enligt utskottet utrönas, huruvida utgivandet av sådana delar av lagsamlingen, vilka berörde områden där stora författningsändringar voro att vänta eller vilkas författare endast till ringa del påbörjat arbetet, tills vidare kunde uppskjutas. På grund därav kunde utskottet icke tillstyrka att anslaget för innevarande budgetår uppfördes med högre belopp än 125 000 kronor, innebärande en nedräkning av det av Kungl. Maj:t äskade beloppet med 25 000 kronor. Riksdagen beslöt i överensstämmelse med vad utskottet föreslagit. I fjolårets statsverksproposition redovisades dittills utkomna delar av lagsamlingen. Sedan dess ha följande delar utgivits, nämligen Kommunallagarna, Skattelagar, Hälso- och sjukvård, Penning- och bankväsende, Jakt, fiske och naturskydd samt Skogen. I anledning av statsutskottets nyssnämnda uttalande har gjorts en undersökning, som resulterat i att utgivningstiden för vissa delar uppskjutits i avbidan på väntade större författningsändringar. Beträffande några delar har utgivningen uppskjutits på obestämd tid. En mera väsentlig rubbning av utgivningsplanen anses emellertid icke möjlig utan stora kostnader för statsverket. Med hänsyn till under arbete varande delar av verket anses anslaget icke kunna nedsättas för nästa budgetår. Anslaget föreslås därför i statsverkspropositionen uppfört med oförändrat belopp.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

att riksdagen må till *Bidrag till utgivande av lagsamling* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 125 000 kronor.

49:o) **Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk.** **Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten.** **Bidrag till Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab.** **Bidrag till Tidskrift för kriminalvård.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna

55—58, s. 106 och 107), vilka innebära oförändrad medelsanvisning, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1952/53 anvisa

a) till *Bidrag till internationella byrån i Bern för skydd av litterära och konstnärliga verk* ett förslagsanslag av 8 500 kronor;

b) till *Bidrag till internationella institutet för unifiering av privaträtten* ett förslagsanslag av 3 000 kronor;

c) till *Bidrag till Nordisk Tidsskrift för Kriminalvidenskab* ett anslag av 3 000 kronor;

d) till *Bidrag till Tidsskrift för kriminalvård* ett anslag av 1 000 kronor.

50:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 59, s. 107), vilket innebär en anslagsökning med 85 000 kronor, föranledd av chefslönerrevisionen och höjningen av det rörliga tillägget, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 635 000 kronor.

51:o) **Extra utgifter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 60, s. 107), vilket innebär en ökning med 5 000 kronor för att täcka kostnader för resor m. m., föranledda av deltagande från svensk sida i olika internationella konferenser o. d., hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1952/53 anvisa ett reservationsanslag av 40 000 kronor.

52:o) **Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 61, s. 107 och 108), vilket innebär en anslagsminskning med 5 000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 15 000 kronor.

53:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande beträffande nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framställda förslag, nämligen

punkten 14: Regeringsrätten: Avlöningar;

punkten 15: Regeringsrätten: Omkostnader;

punkten 25: Vattendomstolarna: Avlöningar;

punkten 26: Vattendomstolarna: Omkostnader; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 22 februari 1952.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Näsgård, Ohlon, fröken Andersson, herrar Leander, Eric Ericson, Pålsson, Näsström, Sundelin, Bergh, Edin, fru Lindström och herr Ragnar Persson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Mårtensson i Uddevalla, Wallentheim, Rubbestad, Eriksson i Sandby, Bergstrand, Åkerström, Johansson i Mysinge, Petterson i Degerfors, fröken Elmén, herr Birke, fru Ericsson i Luleå, herrar Wedén, Karlsson i Olofström och Gustafsson i Skellefteå.

Reservationer.

1) vid punkten 17:o) (Häradsrätterna: Avlöningar) av herrar *Karl Andersson, Mårtensson* i Uddevalla, *Wallentheim, Rubbestad, Åkerström, Johansson* i Mysinge och *Petterson* i Degerfors, vilka under hänvisning till den vid utskottets utlåtande nr 13 fogade reservationen nr 2 ansett, att anslaget bort nedräknas med kostnaden för uppflyttning av tingsdomarna från Ca 33 till Ca 37 eller 58 600 kronor och att därför utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

- »att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag
- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i häradsrätternas personalförteckning minska antalet kontorsbiträden från 73 till 70;
- b) fastställa följande avlöningsstat för häradsrätterna, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	5 090 400
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 400
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	4 271 200
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	1 954 400

Summa kronor 11 321 400;

c) till *Häradsrätterna*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 11 321 400 kronor.»

2) vid *punkten 19:o*) (*Häradsrätterna*: *Reseersättningar* till nämndemän) av herr *Karlsson* i *Olofström*.

3) vid *punkten 29:o*) (*Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar*) av herr *Ohlon*, fröken *Andersson*, fröken *Elmén*, herrar *Wedén* och *Gustafsson* i *Skellefteå*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka förslaget i motionerna I: 182 och II: 240 om höjning av anslaget för att möjliggöra anställandet av två skrivbiträden och att därför

dels utskottets yttrande (s. 22 och 23) bort hava följande lydelse:

»Utskottet är ense med motionärerna därom, att genomförandet av önskvärda reformer i fångbehandlingen icke får äventyras genom bristfälligheter i den centrala administrationen. På grund härav och då enligt vad som framgår av statsverkspropositionen det råder arbetsanhopning för fångvårdsstyrelsens biträdespersonal har utskottet funnit sig böra tillstyrka yrkandet i ifrågavarande motioner om uppräknig av anslaget med 5 032 kronor, eller i avrundat tal 5 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förslag har icke i övrigt givit anledning till erinran.»

dels ock utskottets hemställan i nedan angivna delar bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 182 och II: 240, i vad de avse förevarande anslag,

b) fastställa följande avlöningsstat för fångvårdsstyrelsen, att tillämpas under budgetåret 1952/53:

Avlöningsstat:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	318 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	14 500
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	233 500
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	174 300

Summa kronor 740 300;

c) till *Fångvårdsstyrelsen*: *Avlöningar* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 740 300 kronor.»

4) *punkten 30:o*) (*Fångvårdsstyrelsen*: *Omkostnader*) av herr *Ohlon*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Bergstrand*, fröken *Elmén*, herrar *Wedén* och *Gustafsson* i *Skellefteå*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka förslagen i motionerna I: 181 och II: 325 samt I: 182 och II: 240 om höjning av posten till reseersättningar med 4 000 kronor och av beloppet till övriga

expenser med 3 600 kronor utöver vad departementschefen föreslagit och att därför

dels andra stycket av utskottets yttrande på s. 24 bort hava följande lydelse:

»Såsom framgår av det anförda har utskottet en positiv inställning till ifrågavarande motionsyrkanden. Utskottet respekterar helt den strävan till återhållsamhet, som ligger bakom den rutinmässiga prutningen i statsverkspropositionen på myndigheternas äskanden beträffande omkostnadsanslagen. Å andra sidan har utskottet icke kunnat undgå känslan av att denna schablonmässiga prutning stundom genomföres på ett sådant sätt, att verksamheten, som utskottet ovan antytt, icke kan bedrivas rationellt. Ihågkommas bör även — och detta har man måhända icke alltid gjort — att reseersättningar och expenser icke kunna beräknas enligt samma grunder då det gäller tjänstemän med människovärdande uppgifter som då det gäller ren förvaltningspersonal. Av nu angivna skäl har utskottet funnit sig böra tillstyrka bifall till ifrågavarande motioner i vad de avse förevarande anslag.»

dels ock utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 181 och II: 325 samt I: 182 och II: 240, i vad de avse förevarande anslag, till *Fångvårdsstyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 103 600 kronor.»

5) vid *punkten 31:o* (Fångvårdsanstalterna: Avlöningar) av fröken *Elmén*, herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett, att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts förslag om nedläggande av kvinnoavdelningen å Långholmen och mansavdelningen vid anstalten i Växjö och att därför

dels den del av utskottets yrkande som på s. 39 börjar med orden »Som av» och slutar med orden »ifrågavarande omorganisation» bort ersättas med text av följande lydelse:

»Vid sitt besök på fångvårdsanstalten på Långholmen har utskottet iakttagit, att sådana anordningar vidtagits för särskiljande av män och kvinnor att den samtida förvaringen av klientel av båda könen på denna anstalt praktiskt taget icke synes vara förbunden med några olägenheter. Då staten enligt avtal med Stockholms stad är skyldig att omhändertaga inom staden häktade kvinnor på Långholmen och medeltalet sådana häktade uppgivits uppgå till 7, är utskottet icke övertygat om att det finns praktiska möjligheter att nedlägga kvinnoavdelningen. Ett nedläggande av mansavdelningen vid fångvårdsanstalten i Växjö skulle medföra, att de vid S:t Sigfrids sjukhus anställda psykiatrerna icke längre skulle kunna medverka vid sinnesundersökningarna av manligt klientel, vilket får antagas ha till följd att undersökningstiderna ytterligare förlängas. På grund härav och under åberopande av de skäl, som anförts av fångvårdsstyrelsen och i motionen II: 18, — utskottet har icke kunnat undgå att tillmäta de rent humanitära syn-

punkterna en särskild vikt — har utskottet funnit sig böra avslå Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.»

dels ock utskottets hemställan under IV bort ha följande lydelse:

»IV. besluta att med bifall till motionen II: 18 avslå Kungl. Maj:ts förslag om nedläggande av kvinnoavdelningen å Långholmen och mansavdelningen vid anstalten i Växjö;»

6) vid *punkten 32:o* (Fångvårdsanstalterna: Omkostnader) av herr *Ohlon*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Bergstrand*, fröken *Elmén*, herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka förslaget i motionerna I: 181 och II: 325 om höjning av posten till reseersättningar med 7 000 kronor och av beloppet till övriga expenser med 15 000 kronor utöver vad departementschefen föreslagit och att därför

dels första stycket av utskottets yttrande på s. 42 bort ersättas med text av följande lydelse:

»Av motsvarande skäl, som av utskottet åberopats under punkt 30:o) i detta utlåtande till stöd för tillstyrkandet av motionerna I: 181 och II: 325, i vad de avse det under sagda punkt behandlade anslaget, tillstyrker utskottet nämnda motioner jämväl i vad de avse nu förevarande anslag.»

dels ock utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 180 och II: 235 samt II: 444 ävensom med bifall till motionerna I: 181 och II: 325 samt med avslag å motionerna I: 182 och II: 240, samtliga motioner i vad de avse förevarande anslag, till *Fångvårdsanstalterna: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 5 449 000 kronor.»

7) vid *punkten 41:o* (Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader) av herr *Ohlon*, fröken *Andersson*, herrar *Sundelin*, *Bergstrand*, fröken *Elmén*, herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka förslaget i motionerna I: 181 och II: 325 om höjning av posten till expenser med 8 000 kronor utöver vad departementschefen föreslagit och att därför

dels utskottets yttrande bort ersättas med text av följande lydelse:

»Under hänvisning till vad utskottet under punkt 30:o) i detta utlåtande anfört i anledning av motionerna I: 181 och II: 325 tillstyrker utskottet, att anslaget uppräknas i enlighet med vad i nämnda motioner yrkats.»

dels ock utskottets hemställan bort hava följande lydelse:

»att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till motionerna I: 181 och II: 325, i vad de avse förevarande anslag, till *Skyddskonsulentorganisationen: Omkostnader* för budgetåret 1952/53 anvisa ett förslagsanslag av 102 500 kronor.»